

Nr 3 mai-juuni 2010

RADAR

Politsei- ja Piirivalveameti ajakiri

Igäühes on
peidus politseinik

20 aastat, ei grammigi rutiini

Rätsepaülikond
korraliku nõobi juurde

GHB - saatuslik
ahvatlus

**SINU LÄHEDASTE
ELUD POLE
KATSETAMISEKS.**

**ÄRA ÜLETA
LUBATUD
KIIRUST!**

Sisukord

- 4 Uudised** Elanikud on politseitööga rahul
- 6 Luubi all** 20 aastat, ei grammigi rutiini
- 10 Mõte** Igaühes on peidus politseinik
- 12 Persoon** Šerif lõvinahas
- 16 Krimi** GHB - saatuslik ahvatlus
- 20 Stiil** Politsei vapist kahe lõvi mustriini
- 23 Meistriklass** Veri, higi, pisarad ja võidurõõm!
- 26 Elamus** Politsei- ja piirivalveorkester võidab südameid
- 29 Reportaaž** Pühapäevasele patrullile anti hõlpu
- 32 Läheme külla** Saksa politseioperatsioonide telgitaguseid uurimas
- 36 Liiklus** Rätsepaülikond tasemel nõöbi juurde
- 39 Piir** Turvalise ja parema elu nimel
- 42 Puhkus** Nippe hüvaks puhkuseks
- 44 Sport** Rakvere võõrustas kergejõustiklasi
- 46 Galerii** President külastas piiri
- 48 Mälumäng** Mitu punast ja valget triipu on USA lipul?
- 49 Ristsõna** Puhuge, palun! No hea küll, ...?
- 50 Raamatud** Lugemiselamus - hingega raamat
- 51 Summary** Kokkuvõte inglise keeles

RADAR

on kuus korda aastas ilmuv Politsei- ja Piirivalveameti ajakiri.

Toimetatus

Peatoimetaja: Nelli Pello **Keeletoimetaja:** Ene Sepp
Kaanefoto ja tagakaas: Artur Sadovski (esikaanel peaministri kaitsemeeskonna juht Alar Ridamäe, peaminister Andrus Ansip ja ihukaitsja Aivar Tärk)
Küljendus ja makett: Profimeedia **Trükk:** Pajo trükikoda **Tiraaž:** 7000

Kolleegium

Raivo Küüt, Tõnu Hunt, Raigo Haabu, Tarmo Miilits, Margit Ratnik, Vilve Kalda, Elmar Vaher, Aldis Alus, Tarmo Kohv, Priit Suve, Andres Kahar, Toomas Sildam

Kontakt

Ajakiri Radar | Politsei- ja Piirivalveamet | Pärnu mnt 139, 15060 Tallinn
Telefon: 612 3055, 517 3093 | **E-post:** radar@politsei.ee
Veebis: issuu.com/ajakiri_radar

Kaanepoisid

On esmaspäeva õhtu kell viis. Kõrvetav päike näpistab põski, moodustades selja külge kleepunud särgiga ebameeldiva, kuid suviselt mõnusa komplekti. Kahetunnine rattasõit on küll viimane asi, millest enamik sellisel hetkel unistada võib, kuid just seda teeb peaminister Andrus Ansip. Ta tõmbab selga rattakostüümi, valab pudelisse vett ja paneb mööda Pirita teed Viimsi poole ajama. Teda saadavad ratastel ihukaitsjad – mehed, kes eelistavad jääda tavaliselt tagaplaanile, kuid seekord on nad kaanepoisid. Pildistame neid Radari kaaneloo „20 aastat, ei grammigi rutiini“ tarvis, mis on ajendatud Eesti ihukaitseseenistuse 20. aastapäevast. Kuigi mehed väidavad, et on pelgalt harrastussportlased, kes pingutavad oma lõbuks, on avanev pilt kõike muud. Nad kihutavad kui tuul mööda Pirita ringrada ning meil on tipp-tunnist hoolimata äsja puhkusest tulnud autojuhi rallimanöövritest tõsiseid raskusi meestele autoga järele jõuda. Otsustame, et sõidame väntajatele hoopis ringrajal vastu lootuses võtta tee ääres aegsasti pildistamispositsioon sisse. Fotograaf jõuab aga vaevalt autost maha hüpata, kui ratturid on juba kohal ja mööduvad meist silmapilkselt. Piltnikul ei jää muud üle kui teha autoaken lahti, küünitada end pooleldi sellest välja ja püüda fotosid hoopis nii. „Aeglasemalt, kiiremalt,“ hõikab adrenaliinist tulvav fotograaf autojuhile, endal kaamera rihmaga ümber käe mässitud.

Kaanefoto tegemise hetkel sõidab kõige ees peaministri kaitsemeeskonna juht Alar Ridamäe. Tema leemendavast näost peegeldub sihikindlus, pühendumus ja professionaalsus. Just nende sõnadega iseloomustavad Eesti ihukaitsjaid nende kaitstavad – president, peaminister ja välisriikide kõrged külalised. Mehed sõidavad meist jälle mööda. Pole kahtlustki, et nädalalõpus, mil neid ootab ees rattasõit Tallinnast Tartusse, on vorm viimase peal. Tõesõna, rutiinist on asi kaugel.

Sportlikku suve!

Nelli Pello
 Radari
 peatoimetaja

FOTO: REET ZEISIG

Märtsi lõpus toimus koostööseminar äkrünnaku ja koolitulistamise teemal, kus erinevad asutused mängisid läbi võimalikud ohud ja situatsioonid.

Koolitulistamis- teemalistest koostöö- seminaridest

30. mail lõppes Põhja Prefektuuri eestvedamisel 6-kuuline rahvusvaheline arendusprojekt „Eesti ametkondade valmisolek avalikus kohas ohvriterohkete kuritegude tõkestamiseks koolitulistamise näitel“.

Arendusprojekti eesmärk oli suurendada koolivägivalda ärahoidvate ja juhtumitele reageerivate ametkondade haldussuutlikkust, teadlikkust ning koostöövõimet. Projekti avalöögiks oli Tallinnas 24. ja 25. novembril rahvusvaheline konverents, kus õiguskaitseseorganid ja haridussüsteemi esindajad arutasid kooli äkrünnaku alla sattumise ärahoidmist ning lahendamist. Märtsi keskel oli Põhja Prefektuuri, PPA, Päästeameti ja Tallinna Kiirabiga Euroopa Sotsiaalfondi koostöös seminar, kus arutati seni ilmsiks tulnud probleemkohti, politsei taktikalise tegutsemise juhendmaterjali muutmise ja nüüdisajastamise vajadust ning koolitusküsimusi. Kõneldi ka päästeasutuste, sh häirekeskuse ja demineerimiskeskuse, ning kiirabi tegevusest äkrünnaku korral, koostöö tõhustamisest ja päästeasutuste vajadusest konkreetsete juhiste järele, et reageerida äkrünnakule ning tegutseda sündmuskohal efektiivselt.

Konverentsilt ning koostööseminarilt saadud teadmiste ja ettepanekute põhjal järgneb töö avaliku sektori koostöövõrgustiku arendamise ning monitooringu ja vihjete analüüsi tõhustamise nimel. Projekti rahastas Euroopa Sotsiaalfond 167 218 krooniga, kaasatud olid kõik politseiasutused, prokuratuur, EKEI, Haridusamet, koolide esindajad, Päästkeskus, Põhja-Eesti Häirekeskus, Tallinna Kiirabi ja Demineerimiskeskus. Rahvusvahelistest partneritest olid esindatud Saksamaa ja Soome politseieksperdid ning Tampere prokuratuur.

Raivo Küüt tänas Sisekaitseakadeemia ametist lahkuvat rektorit

Sisekaitseakadeemia lõpuaktusel andis senine rektor Priit Männik teatavulga edasi uuele rektorile Lauri Taburile. Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor Raivo Küüt tänas Priit Männikut panuse eest sisekaitsehariduse edendamisel ning andis talle PPA teenetemärgi.

„Neil viiel aastal, mil Priit Männik rektori ametit pidas, oli akadeemia koostöö politsei ja piirivalvega igati viljakas. Sisekaitseakadeemias antava hariduse tase on selle aja jooksul oluliselt edasi arenenud,“ ütles Raivo Küüt 17. mail Nokia kontserdimajas Sisekaitseakadeemia pidulikul lõpuaktusel.

Uuele Sisekaitseakadeemia rektorile Lauri Taburile kinkis Raivo Küüt taktikepi: „Rektori töö on raske. Akadeemia juhtimisel läheb ka dirigendivõimeid vaja. Meie politseis ootame, et akadeemia kasvataks ja õpetaks välja teotahtelisi, avara silmaringiga ning rõõmsameelseid ametnikke.“ Peadirektor kinkis nii Priit Männikule kui ka Lauri

Priit Männik Sisekaitseakadeemia pidulikul lõpuaktusel Nokia kontserdimajas

Taburile foto, mis pärineb 1996. aastast ning kus mõlemad mehed on peal. Raivo Küüt ütles fotot üle andes, et alati tasub vaadata, kes istub su selja taga, sest ühel hetkel võib saada temast sinu mantlipärija.

Sel aastal sai Sisekaitseakadeemia lõpudiplomi kokku 212 kõrgharidusõppe lõpetajat.

Elanikud on politseitööga rahul

Uuringu „Elanike hinnangud Eesti politseile“ tulemused näitavad, et keskmine rahulolu politseitööga jäi möödunud aastal samale tasemele võrreldes aasta varasemaga. Kõige enam on inimesed rahul politseinike välise korrektusega ja nende tööga üldiselt.

2009. aasta uuringutulemuste kohaselt jäi politseinike tööga üldises mõttes rahule (täiesti + pigem rahule) 75% elanikkonnast. Positiivse hinnangu politseinike välisele korrektusele andis 82% elanikest ning kaks kolmandikku küsitletuist oli rahul politseinike suhtlemisoskuse ja tegutsemise tulemuslikkusega. Veidi rohkem kui pooled olid rahul ka politseinike ametioskuste ning

tegutsemise kiirusega, vastavalt 57% ja 55% küsitletuist.

Prefektuuride kaupa hindasid 2009. aastal politseinike tööd kõige kõrgemalt Lõuna ja Lääne prefektuuri teeninduspiirkonnas elavad inimesed – mõlemas prefektuuris oli vastanuiust rahul 82%. Vähem oldi rahul Ida ja Põhja prefektuuri teeninduspiirkondades, vastavalt 71% ja 68%. Elanikkonna rahulolu hinnangud pikemas ajalisel perspektiivis näitavad kasvu kõikides prefektuurides. Jätkuvalt tunneb elanikkond end kõige rohkem ohustatuna liiklusest, samaaegu on see ainus valdkond, kus inimesed on end turvalisemalt tundma hakanud. Võrreldes 2008. aastaga on ohutunne suurenenud nelja küsitud ohu liigi lõikes: vargused, narko- ja tänavakuri-tegevus ning füüsiline vägivald.

FOTO: JAVAN RÖÖMUS

FOTO: MATTI TINT

Diplomaadid tutvusid Politsei- ja Piirivalveameti tööga

FOTO: NELLI PELLLO

Infopäev diplomaatidele Sausti mõisas

26. mail korraldas Politsei- ja Piirivalveamet Sausti mõisas infopäeva Eestisse akrediteeritud diplomaatidele, kus tutvustati politsei, piirivalve ning kodakondsuse ja migratsiooni valdkonna tegevust.

Politsei ja Piirivalveameti juhtkonna liikmed arutasid suursaadikute ja teiste diplomaatidega saatkondade ja politsei koostööd ning jagasid informatsiooni turvalisuse tagamisest. Teabepäeval said sõna Politsei- ja Piirivalveameti valdkondade juhid, kes tegid ülevaate viimastest arengusuundadest oma tegevusalal pärast Politsei-, Piirivalve- ning Kodakondsus- ja Migratsiooni ameti liitmist 1. jaanuaril 2010.

Igale ettekandele järgnenud küsimustevoor näitas, et diplomaatidel on PPA tegevuse vastu tõsine huvi. Esitati küsimusi nii õiguskorra üldise hetkeseisu kui ka praktiliste teemade kohta. Diplomaadid märkisid ära PPA kliendiinfo ja juhtimiskeskuse töötajate hea keeleoskuse, positiivse tagasiside sai näiteks ka Eestis laialt levinud helkuri kandmise komme.

Infopäeval olid esindatud Eestisse akrediteeritud diplomaadid 31 riigist.

LÜHIDALT

Euroopa Liidu toetusel saadeti mullu Eestist välja 42 välismaalast

Eelmisel aastal rahastas Euroopa Tagasipöördumisfond Eestis ebaseaduslikult viibinud 42 kodaniku väljasaatmist. Need kolmandate riikide kodanikud anti üle nende kodakondsusjärgse või päritoluriigi ametivõimudele.

Kodakondsus- ja migratsioonijärelevalve büroo juhi Toomas Kuuse sõnul kaetakse Euroopa Tagasipöördumisfondi rahast kolmandate riikide kodanike väljasaatmise kulud, mis muidu jääks Politsei- ja Piirivalveameti kanda. Kokku saadeti 2009. aastal Eestist välja 103 siin ebaseaduslikult viibinud isikut. Peamiselt olid need Vene Föderatsiooni, Afganistani ja Läti kodanikud. Väljasaatmise peamised põhjused on kas välismaalase seadusliku aluseta viibimine riigis, näiteks elamisloa puudumine, või välismaalaste seaduse rikkumine, näiteks ebaseaduslik töötamine.

Europoli fotokonkurs

Europol kuulutab välja tänavuse fotokonkursi leidmaks parimat õiguskaitseteemalist pilti. Fotokonkursile on oodatud kõik fotod, mis kajastavad õiguskaitsealase töö aspekte alates laboritööst ja analüüsist kuni terrorismivastase võitluse ja erivarustusega operatsioonideni välja. Konkursil võivad osaleda kutselised või harrastusfotograafid, kes töötavad mõnes Euroopa Liidu liikmes riigi õiguskaitseametis. Üks fotograaf võib saata konkursile kuni viis fotot. Kolme võidutöö autorid kutsutakse koos kaaslasega kaheks päevaks Haagi Europoli uue peakorteri avapidustusele. Konkursil osalemiseks tuleb saata oma portfoolio Europoli hiljemalt 7. septembril. Loe lähemalt osalemistingimustest PPA siseveebist või kodulehelt.

Reostustõrjeõppus Tallinna lähel

27. mail korraldati Tallinna lähel Aegna saare lähistel reostustõrjeõppus. Legendi järgi juhtus tankeriga õnnetus, mille käigus voolas merre tonnijagu toornaftat. Olukorda asus lahendama piirivalve koos partneritega Eestist ja Soomest. PPA poolt kaasati õppusele „Puhas meri” kaks piirivalvelaeva PVL-107 Kõu lekkiva tankeri rollis ja reostustõrjelaev PVL-202 Kati ning lennusalga lennuk.

Veeteede Ameti poolt oli väljas reostustõrjevõimekusega laev EVA-316 ning Soomest tuli kolm reostustõrjelaeva. Olukorra lahendamist juhtis PPA koosseisu kuuluv pääste- ja koordinatsioonikeskus JRCC Tallinn ning hõivatud oli enam kui poolsada inimest.

Parim piirivalvur on Silvar Rattas

Sel aastal pälvis piirivalvevaldkonnas tegutseva parima politseiametniku nimetuse ja preemia piirivalvevanemkonstaabel Silvar Rattas Lääne Prefektuurist silmapaistva tegevuse eest piirivalve põhiülesannete täitmisel.

Silvar Rattas asus 2000. aastal tegevteenistusse spetsialistina Põhja Piirivalvepiirkonnas. Kuus aastat hiljem sai temast teenistuskooera juht, koolitussuund narkootsing. Silvar on koos koeraga osalenud paljudel ühisoperatsioonidel tolli ja politseiga. Teenistuskooer on avastanud mitmel korral narkootilisi aineid. Silvar Rattas on aktiivselt osalenud ka ühisoperatsioonide plaanide ettevalmistamisel, mis näitab tema head korraldajavõimet.

Parima piirivalvevaldkonnas tegutseva politseiametniku nimetust ja preemiat annab piirivalvevaldkond alates 1998. aastast (algul PAROCI-nimeline parima piirivalvuri preemia ja alates 2009. aastast parima piirivalvuri preemia) kaks korda aastas: 14. mail, piirivalve asutaja kindralmajor Ants Kurvitsa sünniaastapäeval, ning 1. novembril, piirivalve loomise ja taasloomise aastapäeval. Silvarile anti parima piirivalvuri nimetus piirivalvekonverentsil 4. juunil Murastes.

FOTO: JAAN RÖÖMUS

Parim piirivalvur Silvar Rattas

Hinnaline pilt - kui USA riigisekretär Hillary Clinton aprillis Tallinnas NATO välisministrite kohtumisel käis, tegi ta hetk enne tagasilendu koos oma siinse turvameeskonnaga pildi. See oli nii ihukaitsjatele kui ka teiste struktuuriüksuste politseinikele suur tunnustus.

20 aastat, ei grammigi rutiini

FOTOD: ISIKUKAITSEBÜROO ARHIIV

Nad on professionaalsed ja pühendunud, lojaalsed ning diskreetsed. Nad pingutavad spordirajal, pakivad sageli välisreisideks kohvreid ega tunne sõna „rutiin“. Peaminister peab neid pereliikmeteks ning neile kuulub presidendi lugupidamine. **Nad on ihukaitsjad**, kes tähistasid kevadel oma elukutse 20. aastapäeva.

Kui kõrvaltvaatajale võib tunduda, et Eestis on ihukaitsja töö kaitsealusega rutiinselt kaasas kõndida, siis on see tõest niisama kaugel kui vanalinna munakivid Hiina müürist. „Rutiin on ihukaitsja vaenlane number üks,“ on öelnud endine julgestuspolitsei juht Ivar Prits. Isikukaitsbüroo praegune juht Andris Viltšin nõustub temaga sajabrotsendiliselt. „Rutiinist ei saa rääkida kasvõi seetõttu, et umbes kolmandik tööajast kulub kaitsealustega koos reisimisele, kus on alati uus olukord, uus turvameeskond ja uued probleemid,“ ütleb Viltšin, kes tähistas kolleegidega mai keskel Eesti isikukaitseteenistuse asutamise 20. aastapäeva. „Ihukaitsja töö on võimalus tutvuda erinevate inimestega alates Peipsi äärest kuni Valge majani välja. Iga kaitsealune on uus katsumus.“

Viltšin, kes on muu hulgas koos president Arnold Rüütliga Hiina müüri käinud, alustas ihukaitsjana 16 aastat tagasi. Toona üritas Eesti oma

President tunnustab

See pole kerge, kui ühel päeval teatavad isikukaitseametnikud, et nüüd oled 24/7 nende kaitse all ning ihukaitsjad hakkavad sind saatma kõikjal. Inimene kaotab sellega osa oma privaatsusest ning kuidas ta uue olukorraga toime tuleb, sõltub paljuski ihukaitsjatest. Eesti ihukaitsjad on professionaalsed, pühendunud, lojalsed ja diskreetsed. Ma ei jaga neid kiidusõnu niisama, pealiskaudselt või teadmatusest. Olen näinud paljude riikide ihukaitsjate tööd ja – mis on alati väga häiriv – märganud ka hoolimatust kaasinimeste vastu. Aga mitte Eestis. Meie isikukaitseametnikud on vaieldamatult ühed professionaalsemad, hoolides samaaegu ka teistest inimestest. See tähendab, et nad oskavad teha oma tööd nii, et teised on võimalikult vähe häiritud. Meie ihukaitsjatele kuulub minu, mu perekonna ja mu kolleegide lugupidamine ning tunnustus.

*Eesti Vabariigi
president
Toomas
Hendrik Ilves*

FOTO: ARTUR SADOVSKI

Sportlik peaminister Andrus Ansip ja tema sportlikud ihukaitsjad - ihukaitsja Kaupo Margo Kaljuraag (paremal) ja peaministri kaitsetalituse juht Alar Ridamäe sõidavad jalgratast, rulluisutavad või suusatavad.

Peaminister: „Ihukaitsjad on meie pere liikmed“

Mida tähendab olla 24/7 kaitse all?

Peaministriks olek on suur au ja väga suur vastutus. Selle ametiga käib kaasas isikukaitse, mis muu hulgas tähendab kaitstava teatavate vabaduste piiramist ning lisakohustust kaitsejaid arvestada. Patt oleks aga kaitsemisega kaasaskäivate pisikeste ebamugavuste pärast haliseda, sest mitme riigi kurvad kogemused kõnelevad vastuvaidlematult isikukaitse vajalikkusest. Peaministri kaitsemeeskonnas on kõik kenad inimesed, kellega on lihtne suhelda.

Kas olete oma ihukaitsjatega sõbrad või on see üdini tõine suhe?

Meie suhted on väga sõbralikud. Mõ-

neti võib öelda, et nad on meie pere liikmed.

Kuidas te koos ihukaitsjatega sporti teete? Kes sõidab rulluisukudel kelle tuules?

Ihukaitsjad on kõik väga sportlikud ja sportimine meeldib neile niisama palju kui mulle. Kellel jaksu rohkem, see veab, kel vähem, sõidab teise tuules. Igal juhul koos minnakse ja tullakse. Me ei võistle üksteisega, vaid teeme sporti mõnuga.

Palun iseloomustage oma ihukaitsjaid.

Korrektssed, tähelepanelikud, delikaatsed, sõbralikud ja sportlikud inimesed.

isikukaitse süsteemi luues võtta šnitti suurelt USAlt. „Me peame muidugi arvestama oma võimalusi. Näiteks seda, et me ei saa tervet ihukaitsmeeskonda tööl välja vahetada täpselt siis, kui nende tööaeg läbi saab. USAs käib see nii, et kui aeg nõuab, siis tehakse vahetus kas või samal hetkel, kui Barack Obama kuskile kõndimas on. Uus meeskond astub lihtsalt asemele,“ räägib isikukaitsebüroo juht.

Kompaktne süsteem

Eesti väiksus paneb ihukaitsese tööd mitmes mõttes erilisse olukorda. „Meie president liigub kodumaal ringi alati autoga. Suurtes riikides võetakse üle 50kilomeetrise sõidu tegemiseks kasutusele lennumasinad,“ ütleb ta. „President Rütütl puhul oli nii, et korraga tuli autoga korteežis läbida 700–800 kilomeetrit. Tehnikaga võib igasuguseid asju juhtuda. Arvestades meie niigelaidsid teeolusid ja kehva ilmastikku,

on selles lõigus turvalisuse tagamine omamoodi keeruline.“

Eesti isikukaitse süsteemi tugevuseks peab Viltsin selle kompaktsust. „Riikides, kus on kuningad ja peaministrid, kaitsevad neid sageli eri asutused. Naaberriikides on kõigil süsteem erinev. Leedus tegeleb isikukaitsega sealne kapo, Lätis turvab presidenti sõjaväepolitsei ja peaministrit kapo, Soomes tegeleb isikukaitsega liikluspolitsei. Meil ainsana on süsteem ühtselt kompaktne.“

Viltsin meenutab hea sõnaga president Lennart Merit, kelle kaitsemeeskonnas ta presidendi teisel ametiajal oli. Ei loe, et oma käitumiselt võis spontaanne Lennart Meri ihukaitsjatele sageli pealtnäha palju peavalu valmistada. „See ei olnud tegelikult üldse raske. See oli huvitav aeg, kus tuli kaitsta ühte värvikat ja nõudlikku inimest. Kindlasti oli see aeg, mis andis häid kogemusi.“

Suurim viga, mida ihukaitsja võib oma töös teha, on kaotada ohutunne.

„Meie üsna turvalises riigis on see kerge tulema,“ tunnustab Viltsin. „Ründaja peab õnnestuma ainult ühel korral, meie aga iga kord.“ Viltsin toonitab, et ihukaitsja töös on väga oluline tagada elementaarset liiklusturvalisust, rääkimata lihtlabasest võimalusest, et mõni riiki külastav kõrge välisriigi esindaja langeks taskuvarga ohvriks. „Siis ei ole see enam mitte ainult üks arvuritegude statistikas, vaid suur plekk kogu riigi mainele. Riiklikul tasemel ihukaitsese tööd ei tähenda mitte ainult kaitsealuse elu ja tervise tagamist, vaid ka aktiivset kaasalöömist riigi rahvusvahelise suhtlemise korraldamisel. Väliskülaliste vastuvõtt ning nende visiitide sujuv ja turvaline korraldamine näitavad meie riigi usaldusväärsust.“

Elu- ja töökogemus

Ihukaitsja töö ei nõua ainult head füüsilist vormi, mida kontrollitakse kaks korda aastas toimuvatel füüsilistel

Ajalugu

Ihukaitseteenistus loodi 15. mail 1990. Sel päeval oli Toompea lossi esisel platsil järjekordne intrite miiting, mis kasvas vägivaldseks meeleavalduseks. Meeleavaldajad murdsid läbi lossi kaitsvast miilitsaahelikust ja tungisid lossi hoovi. Sündmusest ajendatuna tegi toonane Vabariigi Valitsuse esimees Edgar Savisaar siseminister Olev Laanjärvele ülesandeks formeerida Siseministeeriumi koosseisus spetsiaalne üksus, mille ülesanded oleksid kaitsta kõrgemaid riigivõimu- ja valitsemisorganeid, tagada Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimehe ja peaministri isiklik julgeolek, saata välisriikide valitsusdelegatsioonide autokorteeže ning valvata Riigikantslei allasutusi. Samal päeval kirjutas minister alla käskkirjale nr 73, millega moodustati Eesti Vabariigi Siseministeeriumi Eriteenistus. Asutuse esimeheks juhiks määrati Jaan Toots. Esimese koosseisu suurus oli 205 töötajat.

Ühest Eesti esimesest ihukaitsjast, Andres Harakust (vasakult teine) on politsei arhiivides üksikuid fotosid. Haruldane pilt on tehtud 1991. aasta jaanuaris, kui toonane valitsusjuht Edgar Savisaar külastas koos ihukaitsjaga Tondi sõjaväeosa.

katsetel, vaid on ka psühholoogiliselt raske ja stressirohke, sest vahetused on pikad (tihti kuni 16 tundi), päevad veedetakse ninapidi koos ning nädalavahetuselgi tuleb perest eemal olla. Ent hoolimata sellest, et ihukaitsjad peavad olema head inimestetundjad ja suhtlejad, läheb nende ja kaitsealuste vahel professionaalsuse huvides alati täpne joon. Sellest üle minna ei tohi ja asja ei tohi isiklikult võtma hakata, sest järelandmised muudavad süsteemi nõrgaks. Riske aitab maandada ka pidev meeskondade vahetumine. Maksimaalne ühes meeskonnas töötamise aeg on viis aastat. Ihukaitsjate liigutamiseks on kolm võimalust – inimene läheb tööle kas meeskonda, kes vastutab presidendi, või siis teise, peaministri turvalisusega tegelevasse üksusesse. On ka kolmas variant – meeskond, kes tegeleb väliskülaliste ja riigiürituste – võidupüha, vabariigi aastapäev jne – turvalisuse tagamisega.

Kui suurtes riikides võetakse tihe konkursi järel aastas korraga tööle isegi kuni paarkümmend uut ihukaitsjat, siis Eestis valitakse isikukaitsbüroosse inimesi pärast aastatepikkust inimese jälgimist tema senisel politseitööl. „Me peame ihukaitsjaks soovida saava inimese peale kindlad olema. Seetõttu on mitmed meie praegused töötajad tulnudki nende politseinike hulgast, kes on varem kas Kadriorus või Stenbocki majas valves töötanud,“ selgitab Viltsin. „Kaadrivoolavus on

meil väga väike, aastas ehk üks uus inimene tuleb juurde.“

Umbes poolesajast inimesest koosnev isikukaitskollektiiv on aastatega omandanud kaunis suured kogemused. „Kui ma 16 aastat tagasi siia tööle tuln, oli meie töötajate keskmine vanus 26, praegu on see umbes 38 aastat,“ märgib Viltsin. „Kindlasti on vanusest tulenev suurem elu- ja töökogemus ihukaitsetöös eelis.“

Eesti esimesi ihukaitsjaid

Eesti esimesi ihukaitsjaid oli praegune Põhja-Eesti Regionaalhaigla turva- ja logistikateenistuse juhataja Andres Harak, kes pidi noore mehena ja ilma erikoolitusega asuma päeva pealt kaitsma toonast valitsusjuhti Edgar Savisaart. TTÜs õppimise kõrvalt Toompea valvamisega tegelevasse miilitsaüksusse nii-öelda raha teenima läinud Haraku jaoks oli elu pöördepunkt 15. mai 1990, päev, mil toonane nõukogudemeelne interrinne Toompeal ebaõnnestunult võimu haarata üritas. Kui alguses oli plaan alustada valitsuse turvamist sama aasta juunis, siis sundisid pöördelised sündmused Toompeal alustama seda üleöö.

„Jaan Toots (eriteenistuse looja – toim) tegi mulle ettepaneku ja nii ta läks,“ meenutab Harak. Esialgu oli kaitstavaid kaks – Arnold Rüütel ja Edgar Savisaar. Haraku „kliendiks“ sai Savisaar, keda asuti vaheldumisi

Peaminister Mart Siimann ja Iirimaa peaminister Bertie Ahern ihukaitsjate saatel Tallinna visiidil 2004. aastal.

Peaminister Mart Laar külastamas tollase julgestuspolitsei ruume Tallinnas Ädala tänaval.

Volgadest BMW-deni ehk julgestusautod enne ja praegu.

Arnold Rüütel Hiina müüril. Presidendi selja taga hoiab olukorral silma peal praegune isikukaitsebüroo juht Andris Viltsin (hallis ülikonnas).

President Lennart Meri koos ihukaitsjatega. Paremal ihukaitsja Andris Viltsin, vasakul Aivar Ridamäe.

Riiklikul tasemel ihukaitsetöö tähendab ka aktiivset kaasalöömist riigi rahvusvahelise suhtlemise korraldamisel. Pildil Tema Kuningliku Kõrguse Walesi prints Charles'i visiit Eestisse 2001. aastal.

paarimehega valvama. „Üks päev vaba ja teine töö,“ kirjeldab Harak tapvat töötempot. „Mis sest, et töö ise oli keskmisest põnevam. Oma elu kadus täiesti ära.“ Ihukaitsja töö oli algusaastatel rohkem kui kaootiline. „Ainus kindel asi oli see, et töö algas hommikul vara. Millal ta lõpeb, ei teadnud me kunagi,“ ütleb Harak. „Tööd planeerida oli võimatu, sest me ei teadnud isegi Savisaare nädala graafikut.“

Potentsiaalsed ohuallikad

Baasteadmised, millelt alustati, olid pea olematud, sest Eestis polnud keegi varem isikukaitsetööd teinud, rääkimata julgestusoperatsioonide pikemast planeerimisest ja strateegiast. „Põhimõtteliselt oli meie tööjuhend lihtne. Pidime Savisaarega mööda Eestit ringi liikudes hoidma silmad-kõrvad lahti ning noppima välja potentsiaalsed ohtlikud allikad,“ räägib Harak.

Potentsiaalsed ohuallikad olid lihtsakoelised. Näiteks purjus tülinorijad, kes rahva hulgas liikuda armastanud Savisaart õpetada üritasid. „Mõni tahtis niisama asja eest teist taga halvasti öelda. Sellistele tuli viisakalt selgeks teha, et ta kas läheb kohe koju või jõuab sinna mitu tundi hiljem pärast põhjalikku vestlust. Üldiselt saadi aru.“

Esimene ametlik koolitus korraldati toonastele ihukaitsjatele alles sügisel, mitu kuud pärast reaalse töö algust. Ihukaitsjate kasutada olid too-

na vaid püstolid Makarov. Isegi oma saateauto saadi peale kuid kestnud julgustustööd. Alguses pidi valitsusjuhi ihukaitsja leppima peaministrit sõidutanud autobaasi musta Volga juhi kõrvalistmaga. Automaatrelva – lühikese toru ja kabaga Kalašnikovi – hoidis Harak tööasjus enda käes vaid korra. Siis, kui Savisaar erireisiga Venemaal käis ning Siberis Eesti asulaid külastas.

Teravaks olukorrad õnneks ei kiskunud. Isegi mitte koduses Eestis, kus toona kardeti Riia või Vilniuse OMONi kättemaksureidi. Lätis ja Leedus olid miilitsa eriuksuslased oma jõudu kaunis jõhkralt näidanud, Leedus hukkasid nad külmavereliselt tööpostil olevad piirivalvurid. OMONi meeste üllatusvisiit Eestisse Luhamaa piiripunkti lõppes õnneks verevalamiseta, kuid sündmuste keerises ei osanud keegi asjade ilusat lõppu ette näha. „Olime Savisaarega parajasti kuskil maakohas visiidil, kui info OMONi visiidi kohta meieni jõudis. Savisaar oli väge täis ja ütles, et lähme vaatame, mis neil meile öelda on,“ meenutab Harak.

Kõrilõikajad ja musklimehed

Asi kiskus kriitiliseks veidi hiljem piirilinnas Narvas, kus interrinne üritas moodustada omapoolset NSV Liidu meelset nukuvallitsust ning kuhu valitsusjuht koos oma turvameeskonnaga Tallinnast olukorda lahendama sõitis. „Interrinne oli pannud kohtumiseks

kokku paraja kõrilõikajate jõugu. Meie olime arvuliselt kolmekordses vähemuses. Kui poliitikud omavahel rääkisid, üritas musklimeeste jõuk meid provotseerida ja verbaalselt mõjutada, et me murduks ja midagi rumalat teeks, et puhkeks konflikt. Aga me olime sellest üle.“

Kolmas närvikõdi pakkunud olukord oli augustiputši ajal Tallinna teletorni juures, kuhu Savisaar oma kaaskonnaga selle hõivanud dessantväelastega kohtuma läks. „Väljas olid soomustransportööridel pealtnäha väga rahumeelsed sõduripoisid, kuid me teadsime, et tegelikult tegutsesid nad käsu peale ja see võis tulla iga hetk. Teletorni sisenedes nägime, kui palju automaatureid tegelikult seal oli. Siis tekkis küll tunne, et kui siin midagi lahti läheb, pole meil midagi teha.“

Kaks aastat hiljem, kui Savisaare ametiaeg lõppes, jagus Harakule endiselt põnevaid tööülesandeid. „Kohe tulid otsa Taani kuninganna ja Rootsi kuninga visiit ning Rooma paavsti külastäik. Kui Rootsi kuninga turvaülem meile rääkis, kuidas nende mehed kaheksatunniste vahetustega tööl käivad ja kuidas kuningat täpsemalt julgestatakse, saime aru, et olime teinud käsitööd,“ muigab Harak.

Risto Berendson
(Postimees)

Nelli Pello
Radari peatoimetaja

Igaühes on peidus politseinik

Iga inimene peaks aeg-ajalt **mõtleva nagu politseinik**. Silmad, kõrvad, mälu ning muidugi politsei telefoninumber olgu alati käepärast.

Kohtasin hiljuti kaupluses üht vana kolleegi, keda polnud näinud üle kümne aasta. Rääkisime maast ja ilmast, kuni ta tundis huvi minu praeguse ametikoha vastu. Vastasin, et töötan politseis. Selle peale pillas endine kolleeg ostukorvi prantsatades põrandale. Pärast toibumist hakkas ta laialt naeratades selgitama, et nüüd ta siis teab, kelle poole pöörduda, kui mõni rikkumine vajab „äraklaarimist“. Naersin selle peale, aga siis taipasin, et endine kolleeg ei ole juba aastaid Ameerikas elades siinsete oludega kursis. Ega need asjad ikka nii ei käi. Mõned mu sõbrad-tuttavad on aeg-ajalt pillanud teravamaid märkusi politseinike aadressil – küll ei oskavat nad suhelda ega märkavat tänaval hädasolijat. Eestlased on ju tuntud selle poolest, et ikka toonitatakse kõike, mis on negatiivne, aga headest asjadest on just nagu piinlik rääkida.

Huvitav, et minul on elus olnud just palju häid kogemusi võimukandjate ja riigiametnikega. Teadmata seda, et asun kunagi tööle Politsei- ja Piirivalveametisse, on minu kokkupuuted politseinike ja piirivalveametnikega ning ka teenindus kodakondsus- ja migratsiooni büroos olnud asjalikud, lausa nauditavad. Vahel olen erialase eksperimendi korras astunud tänaval politseipatrulli juurde ja küsinud midagi esimesena pähetulevat ning mind on alati aidatud. Mulle on saanud selgeks, et küllap toimib elus kõikjal see

loogika, et kuidas küla koerale, nii koer külale. Tegelikult on ju teenindusasutuses nii, et kui klient püüab viisakas olla, võtab teenindajagi sama püüdliku tooni. Küllap on ka vastupidi. Miks siis politseiga või teiste riigiametnikega teisiti peaks olema?

Piirivalvurilt kohvi ja võileibu

Mõni kuu tagasi helistas mulle kaset ööd üks minu hea tuttav. Algul ei saanud unesegasena arugi, mis juhtunud oli, aga mõne aja pärast hakkasin taipama. Nimelt oli minu tuttav oma kahe Peterburist pärit sõbraga sõitnud Tallinnast Riiga. Tagasiteel tehti Pärnus pistelist reisidokumentide kontrolli ja vahele võeti ka nende liinibuss. Kuna tuttav oli soovitanud sõpradel passid oma Tallinna korterisse jätta, sest kes neid Schengeni ruumis ikka kontrollib, ei olnud neil reisidokumentide ette näidata. Nii viidi nad Pärnus kordonisse. Asi tundus lahendamatu.

Mu tuttav pakkus mulle telefonituru otsa piirivalvurit, kes nad kinni oli pidanud. Selle asemel, et teatada kinnipidamise põhjus, hakkas piirivalvur rahulikult seletama, mis oleks parim lahendus. Skeem oli lihtne: keegi peaks leidma minu tuttava Tallinna-korteri võtmed, minema ja tuhnima Peterburi-poiste kohvrites, dokumendid üles leidma ja need siis Pärnusse toimetama.

Pärast ei olnud Peterburi-poisid kiitusega kitsid: „Venemaal oleks meilt nõutud teatud summa, muidugi sularahas, ja asi oleks lahendatud. Aga siin, Eestis, võttis piirivalvur kottist välja oma kohvitermose ja pakkus meile võileibu, mis tal enda jaoks olid kodus kaasa tehtud. Uskumatu!“ Nii-sugustest pisiasjadest sõltub inimeste suhtumine riigiasutusse. Üksnes positiivsete uudistega ajakirjanduses ei ehita ühegi riigiasutuse mainet.

Rohkem Koidu Mesilasi

Aastapäevad tagasi valmistusin reisiks USAsse, sealt naastes oli plaan kohe väisata Moskvat ja Peterburi. Eesti kodanikele oli just avanenud võimalus sõita Ameerikasse viisavabalt. Samas pidi olema uus pass, mis sisaldab ka biomeetrikat. Eks reiside eel kipub kõik viimsele minutile jääma. Olin unustanud asjaolu, et samal ajal, kui pean passi viisataotlusega Vene saatkonda viima, tuleb mul juba ookeani ületavale lennukile astuda.

Mul oli olemas veel kehtiv, kuid ilma biomeetriliste andmeteta pass. Viisin kiiresti avalduse Sõle tänava KMA teenindusbüroosse ja sain sealt peagi tuluuue punaste kaantega passi. Ma ei mõelnud muidugi sellele, et mul on tegelikult ka vana sinine pass, mida saab Venemaa viisa taotlemiseks kasutada. KMA usin teenindaja tunnistas aga minu vana passi kehtetuks.

Kuus aastat tagasi püüdsid Kuno Kuusik (vasakul) ja Aare Paulberg Tallinnas kinni kotivarga ning pälvisid vaprust eest kodanikujulguse aumärgi. Samaga said hakkama kaks aastat tagasi Võru koolipoisid Jaagup Pung (vasakult), Kristo Koskinen ja Ingemar Osi.

Olin püstitähedas, sest ärasõit ootas ja mul polnud enam midagi viia Vene saatkonda viisa taotlemiseks. Siis meenus mulle ühtäkki ei keegi muu kui mitmetest ajaleheintervjuudest ja raadiost tuttav hääl – Koidu Mesilane (PPA kodakondsustalituse juhataja – toim), hea haldjas, kes on ikka emalikult kodanikele õpetussõnu jaganud. Võtsin südame rindu ja helistasin talle ning kurtsin oma muret. Paari päevaga oli asi lahendatud. Jõudsin veel enne äralendu USAsse mõelda, et saagu riigiametnike ja teenindajate hulka rohkem Koidu Mesilasi. Nii lihtne oleks meil ju ametnikena klientidele öelda, et kehtiv kord ei võimalda, ning nii on ja jääb. Ometi on alati võimalus, kuidas inimestele vastu tulla ja neid aidata. Selles peitubki teenindamise suur võlu.

Mõtlen nagu politseinik

Olin kord eelmisel aastal liiklusavarii tunnistaja. Südaõisel Mustamäel rammis uhke must Mercedes ohutussaarel seisvat valgusfoori. Naine, kes roolis istus, tegi kummide vilistades kiiret minekut hoolimata sellest, et veerand auto esiosast samasse vedelema jäi. Hakkasin kiiresti mõtlema, mida saaksin seaduskuuleka inimesena sellises olukorras teha.

„Mõtlen nagu politseinik,“ hüüdis mu sisemine hääl. Fikseerisin auto numbri ja sõidusuuna ning õnneks

märkas ka juhi ja kõrvalistuja ehmunud nägusid. Helistasin kohe politseisse ning teatasin juhtumist. Kella 3 ajal öösel helistas mulle politseiurija ja küsis lisaselgitusi. Ta saatis mulle autos viibinute pildid, kuid paraku ei olnud autoomanikud kindlasti mitte need, kes minu silme all toimunud sündmuses osalesid. Järgmisel päeval käisin oma tunnistust politseis kirjalikult andmas. Usutavasti oli selles sündmuses minu tunnistusest abi. Nii peakski iga inimene aeg-ajalt mõtlema nagu politseinik. Tavainimesel olgu silmad, kõrvad ja mälu ning muidugi politsei telefoninumber alati käepärast.

Kui ma maikuus Politsei- ja Piirivalveametisse tööle asusin, küsisid paljud tuttavad, miks ometi vahetada välja töö Tallinna Ülikoolis, selles akadeemilises ja intellektuaalses õhkkonnas mundrikandjate karge ja hierarhilise maailma vastu. Olen nüüd püüdnud aru saada, kus siin see ranget hierarhia ja kärkiv käsuliini peidus on. Pole seda leidnud ei vana kommivabriku treppidelt ega liftišahtist, isegi seinapragudest mitte. Olen kohanud hoopis sõbralikku ja teineteist toetavat õhkkonda, kus kehtib see reegel, et ega inimest ei tohiks kujundada ainult asutus, vaid iga inimene peab andma oma panuse, et kujundada asutust, mille liige ta on. Seda enam ütlen

ma nüüd meeleldi olgu või endisaegsetele kolleegidele, et töötan politseis. Pillaku nad pealegi selle peale ostukorv poepõrandale. Soovitan neile siis enamasti selja sirgemaks ja pilgu teravamaks ajada, kui nad märkavad teepervel seisvat politseipatrulli või näitavad piirivalvurile passi.

Priit Põiklik

Politsei- ja Piirivalveameti kommunikatsioonibüroo peaspetsialist

Šerif lõvinahas

Politseimaskoti Lõvi Leo plüüskostüümist astub välja kirglik korra-kaitsja **Paul Kriisa**, kes kunagi arvas, et töö koju kaasavõtmine võib põhjustada läbipõlemist. Vanemkonstaablina on ta olnud sunnitud oma seisukohta korrigeerima.

FOTO: ERAKOGU

Konstaabel peab olema nii psühholoog, jurist kui ka meditatiivne töötaja, leiab Paul Kriisa.

FOTO: KARIS NIISUKE

FOTO: KARIS NIISUKE

Rahvaüritustel, kus kaasatakse politseid, kehastub Paul politseimaskotiks Lövi Leoks.

Paul koos elukaaslasega

FOTO: KARIS NIISUKE

Neli aastat konstaabli ja kolmandat aastat vanemkonstaabli leiba sööv Paul Kriisa arvab, et olulisimad omadused ses ametis on ausameelsus, oskus suhelda, huvi oma töö vastu ning meeskonnatöövõime. Konstaabel peab olema nii psühholoog, jurist kui ka meditsiinitöötaja. „Mina võrdleks konstaabliametit advokaadi omaga,“ räägib Paul. „Peab tundma kõiki valdkondi – väärtegusid ja kriminaalvaldkonda. Kui näiteks kriminaalpolitsei puutub kokku pelgalt kriminaalmenetlusega, siis meil on tegu nii õigusküsimuste kui ka kohalike omavalitsustega seonduvaga. Pole ju nii, et kui vajadus tekib, saad vajalikku seadusepunkti raamatust otsima hakata.“

Paulil huvi juriidika vastu ulatub politseikooli aega, mil ta kirjutas nii hinnas seadustähti seletavaid konsepte, et neid hakati Paikusel suisa õppematerjalidena kasutama. „Püüan seadust seletada nii, et sellest saaks aru ka tavakodanik.“

Praegu kirjutab Paul sageli Politsei- ja Piirivalveameti siseveebi oma kogemustest – vajadusest öelda, selgitada ja seletada. Ida Prefektuuri presiesindaja Karis Niisukese sõnul on Paul maksimalist: „Ta püüab parimat, ja kui selgub, et see ka parima tahtmisega ei õnnestu, leiab ta ikka midagi, mida teistega jagada.“

Näiteks juhtus Paulil hiljuti väljakutsele reageerides avarii – ees sõitev veoauto keeras ootamatult ette ja mees sõitis sellele sisse. „Viimasel hetkel kee-

rasin rooli vasakule, et vältida otsest otsasõitu, ning pehmenemiseks löögile sõitsin veoki vasakpoolse tagumise rattapaari vastu,“ kirjutab Paul. Eba-meeldivast ja ohtlikust intsidendist ajendatud essee lõpeb tõdemusega, et mõni sekund varem sündmuskohale jõudmine ei kaalu üles ohtu seatud elusid. „Uut autot jaksame küll ja küll osta, aga kas oskustöölist ikka suudame toota? Ma arvan, et mitte. Õpi teiste, mitte enda vigadest!“ kirjutab mees.

Meeskond

„Meil on üks pere. Sünnipäevasad peame koos, kui ühist vaba aega on, ostame šašlõkki ja koguneme seda minu aeda küpsetama,“ räägib Paul oma tiimist, mis koosneb seitsmest korrakaitsejast. Vanemkonstaabli sõnul on tal alluvatega vedanud. „Nad teavad, miks nad töötavad. Neile pole vaja pidevalt piitsa anda. Üks põhjus on see, et oleme aastaid koos töötanud. Kui tekib arusaamatusi, lahendame need koha peal,“ ütleb Paul.

Rahvuse järgi jaguneb Pauli meeskond pooleks. „Venekeelsed alluvad saavad aru, et eesti keel on vajalik, ja püüavad igal võimalusel keelt praktiseerida. Mis siis, et vigadega – peaasi, et proovivad,“ räägib mees. Pressiesindaja Karis Niisuke ütleb, et keeleküsimuse raskuspunkt on nihkunud. „Meie inimesed on väga tublid ning on võtnud keele südameasjaks. Areng on märgatav eriti viimastel aastatel. Meie inimesed peavadki olema tublimad,

Teised Paulist

Tunnen Pauli juba kaheksa aastat ehk ajast, mil õppisime koos Paikuse politseikoolis. Paul on sõbralik ning ta leiab väga kiiresti uusi tuttavaid. Tema poole võib oma murega alati pöörduda, ja kui see on tema võimuses, ta aitab. Paul on juhina nõudlik, kuid oma nõudmisega ei pinguta ta üle; nõuab just nii palju kui vaja. Politseinikuna ei tee Paul kellelegi põhjusega liiga. Pauliga on alati hea suhelda ja temaga ei hakka kunagi igav. Kolleegina on ta üks rõõmurull, kes ei too oma koduseid muresid kunagi tööle kaasa ega näita välja, kui tal neid on. Paul on hea sõber.

Erika Teffo

Kiviõli konstaablijaoskonna noorsoopolitseinik

Paul on just selline ametnik, kelle kohta võib öelda, et „temaga ma läheksin luurele küll“. Paulis on kõik need väärtused, mille on sõnastanud meie organisatsioon. Tänapäeva politsei ei saa oma tööd teha pelgalt seaduse grammatilisest tõlgendusest lähtuvalt. Ametnikul peab olema arusaam, miks üks või teine norm on kehtestatud, ning alati tuleb kaaluda, kuidas seatud eesmärgke täita. Konstaablijaoskonna juhina on Paulil olemas just need omadused, mis on omased piirkondliku politseitöö tegijale. Oma kutseoskusi on Paul pannud proovile nii prefektuuri, vabariiklikel kui ka rahvusvahelistel kutsemeisterliikvuse võistlustel – kõigis neis on talle antud ka võistluste võitja tiitel.

Tarmo Tammiste

Ida Prefektuuri korrakaitsebüroo juht

püüdlikumad ja paremad, sest siin on kaks kultuuri. Nüüd on probleemiks hoopis vene keele oskus, sest siia piirkonda saadetakse tööle noori, kel on üsna raske hakkama saada," räägib Niisuke.

Pauli klassist Kiviõli koolis, kus õppis üle 30 lapse, on Ida-Virumaale jäänud ainult kolm inimest. Kas sellised asjad teevad kurvaks? Paul ütleb, et selle peale ei jõua mõeldagi. „Kodus kasvab kolmekuune titt. Jõuaks ta kasvamise ära vaadata," ütleb mees.

Energiamahukas paberimajandus

Kiviõli konstaablijaoskonna piirkonda kuuluvad peale Kiviõli linna Püssi linn ning Lüganuse, Aseri, Maidla ja Sonda vald. Piirkonna eripära on Pauli sõnul see, et seal tuntakse üksteist. Kui piirkonda sõidab näiteks võõras ja kahtlane auto, pannakse number kirja ning helistatakse, et „meil on selline külaline“.

Kohalike õigusrikkumiste tase kulgeb Pauli sõnul tõusude ja mõõnadega ning enim on varguseid. „Me manitseme inimesi pidevalt, et vara ei jäetaks valveta, aga ikka kohtab suhtumist, et „milleks siis politsei on“. Aga meie pole turvafirma," räägib Paul. Kohalike

omavalitsustega on koostöö hea. Näiteks toimub praegusel aastaajal palju üritusi ning konstaablijaoskonna esindajailt oodatakse, et neil peetaks silma peal. „Kõik omavalitsusjuhid on tutavad või koolivennad ja oleme sina peal. Sageli pole vaja avaldustki kirjutada – öeldakse, et tule läbi," ütleb Paul.

Kuigi vanemkonstaablile meeldib kirjutada mõttekaid tekste, selgitada ja seletada, kurdab ta bürokraatiainõuete suurenemise üle. „Pastakas on meie peamine relv. Kõik toimingud tuleb registreerida ja vahel kulub tohutul aega, et kuhugi andmebaasi sisse saada.“ Aga käekiri on vanemkonstaablil ilus! „Ajateenistuses, kus olin jaoülem, pandi mind seetõttu nädala tunniplaani koostama. Seal oli palju seletamist, aga peensusteni seletamine tuli politseikoolis. Kuna mul oli kaks keelt suus, tuli tollal kirjutada ka vene keeles. Seal õppisin end kirjalikult väljendama," lausub Paul.

Politseistruktuur on ju sõjaväe sarnane ning Paul hakkas seda laadi asjade vastu huvi tundma juba koolipõlpsina, mil Kiviõli kinos sai näha palju Vene sõjafilme. Noormees oleks juba varem miilitsaametisse läinud, aga 170sentimeetrine kasv sai takistuseks.

Mees naerab, et kooliajal oli ta lemmikraamat Vladimir Beekmani

„Aatomik“, kus peategelase laul kõlas: „Olen ise väike, kuid mu jõud on suur!“ Jõudu, aga eelkõige politseikoolis omandatud ju-jutsut läheb tal sageli vaja, sest osale „klientidele“ jääb sõnadest ilmselgelt väheks.

Lõvi Leo

Vahelduseks igapäevatööle pühendub Paul ka pehmematele väärtustele. „Kui kuskil on rahvaüritus, kus kaasatakse politseid, ja Paulil on aega, kehastub ta politseimaskotiks – Lõvi Leoks. Politsei- ja Piirivalveameti asutamisel leiti, et Leo ei saa olla kadett, kes ei tunne veel piisavalt politseitööd. Vajasime inimest, kes jagab teemat ja oskab lastega suhelda. Ei olnud küsimust, kes neile parameetritele vastab!“ räägib Karis Niisuke. „Sisenev rolli ja püüan kehastuda publiku vanuseks," lausub Paul, keda Leo osas toetab kogemus kooliteatrist.

Pauli sõnul on iga sündmus, millega ta oma ametis kokku puutub, erakordne ning iga inimene, kellega ta suhtleb, eriline. „Kelle peale pead häält tõstma ja kellega leebelt rääkima. Püüan hoiduda automaatsusest. Kõigepealt tuleb suhelda ning erutatud kodanik maha rahustada," ütleb Paul.

Kas vanemkonstaablit kardetak-

Paul Kriisa

CV

Sündinud 8. oktoobril 1974 Kiviõlis.

Õppinud Kiviõli 1. Keskkoolis, Väike-Maarja Põllutöökoolis (masinisti-traktoristi kõrgem kategooria), teeninud aega üksikus raadiotehnilises õhukaitsepataljonis Tapal, kus oli laskurkorpuse jaoülem. 2003. aastal lõpetas Paikuse Politseikooli, olles õpilasesinduse esimees ning Savisaare stipendiaat.

Töötanud 1994–2001 turvafirmas Claudia postivalvurist kuni ekipaazi vanema ja korrapidajani, 2003–2004 kriminaalpolitsei inspektorina, 2004–2008 korrakaitsekonstaablina Kiviõli konstaablijaoskonnas. Alates 2008. aastast on vanemkonstaabel, Kiviõli konstaablijaoskonna piirkonnavanem.

Pere: eelmisest abielust 14- ja 11aastane poeg, praegusest kooselust kolmekuune poeg.

FOTOD: KÄRIS NIISUKE

Paul möödunud aastal Toila muinastulede ööl tutvustamas politseitööd. Alumisel pildil koos ürituse päevajuhi, operaator Veiko Talustega

se? „Pigem austatakse,“ pakub Paul. Mees tunnustab, et elukaaslane on vahel soovitanud uus amet leida, kui mees tuleb järjekordselt koju katkiste sõrmenukkidega või jõuab alles järgmisel hommikul. Eelmisel sügisel läks Paul üht purjus autojuhti korrale kustuma ning see üritus lõppes muda sees maadlusega. „Lasin end hiljem autosuuvoolikuga suuremast porist puhataks,“ räägib mees. Sageli vannutakse konstaablile kättemaksu.

24 - 7

Paul meenutab aega, mil ta politsei siseveebis konstaablina kirjutas, et töö koju kaasa võtmine võib lõppeda läbipõlemisega. „Aga nüüd olen kaks aastat olnud vanemkonstaabel ja saan asjale rohkem pihta,“ naerab Paul. Esimene abielu kestis tal 14 aastat. Kus kulgeb piir üleastumise puhul, mida saab andestada ja mida mitte? Paul teab, et kindlasti ei saa aktsepteerida kriminaalseid tegusid ning alkoholi juubes rooli istumist.

Politseikoolis oli Paul nii edukas, et viimasel kursusel pälvis ta Savisaare stipendiumi. Oma praeguses ametis on mees eeskujulik ning tõhus. Mis edasi? Millised on järgmised ülesanded? „Olen praeguses ametis olnud kaks

aastat ja eks ma omandan selle koha peal nii palju kui võimalik. Oli politseidirektor Ralf Palo, kes alustas liiklusmiilitsast. Nullist alustades tuntakse kõiki raskusi ja peensusi ning teatakse, mis toimub tänaval. Nii on hea anda nõuandeid ja teha ümberkorraldusi,“ räägib Paul ning jätab otse vastamata, kas ta näeb end tulevikus pigem juhi või noorte tulijate õpetajana. Mees tunnustab, et oleks juba ammu tahtnud Tallinna ülikooli juurat õppima minna. „Kõik seisab raha taga.“

Lähimad kolleegid teavad, et Paulile pole võõras ka luulepisik. Sõbrapäevaks sai mitu tema sõpra meiliaadressile luuletuse, kus olid read:

„Kui kellelgi lumest pole villand saanud, Siis ära anda on minu unistuseks saanud. Ilmataat mind lumeäriaga aitamas siin, Nii et Tuhamägesid obustab lumelaviin.“

Igatahes on Pauli mobiil 24 – 7 sisse lülitatud, et võtta vastu nii sõprade kui ka abivajajate kõnesid.

Teet Korsten
(Põhjarannik)

Kiviõli konstaablijaoskonna avamine eelmisel aastal. Soolaleivale tulid prefekt Aldis Alus, Tarmo Tammiste ja Ain Kruuse.

Suuskadel lövi - Paul Alutaguse maratonil

GHB

Kui palju inimesid see läbipaistev, kergelt soolane ja pisut viskoosne vedelik on nõudnud, ei tea keegi. Võib vaid oletada, et nii mõnegi noore inimese südame seiskumise või traagiliste tagajärgedega teelt väljasõidu on põhjustanud just korgijoogi - gammahüdroksübutüraadi ehk GHB - üledoos.

Tavaliselt müüakse GHBd pakendatuna pooleliitristesse värvilistesse pudelitesse, et oma tegu maskeerida.

Alles kümnekond aastat tagasi Eesti narkotarvitajate seas populaarsust koguma hakanud keemiline ühend tekitab juba väikeses koguses – umbes 5 milliliitrit ehk plastpudeli korgitäis (millest ka joogi hüüdnimi) – joobe, st lõõgastustunde ja hea tuju, pisut suurema koguse puhul aga juba tugeva une. Sestap on ühendit aastakümneid kasutatud ravimina unetuse, narkolepsia, ent ka alkoholismi vastu. Levinud on arvamused, et GHB on ohutu kahes vastukäivas tähenduses: esiteks usuvad paljud tarvitajad, et aine ei tekitaks sõltuvust ega püsivaid tervisekahjustusi; teiseks aga, et GHB tarbimise jälgi pole organismist võimalik tuvastada ega seega ka politseile vahele jääda.

„GHB näol ei ole tegemist mingi süütu korgijoogiga, vaid narkootiliste ja psühhotroopsete ainete esimesse nimikirja kuuluva väga ohtliku ainega.“ Nõnda lõpetas riigiprokurör Andres Ülviste süüdistuskõne ühes viimase aja suurimas GHBga seotud kohtuasjas. Kohtu all olid kaks noort, kuid juba korduvalt (peamiselt varavastaste ku-

Bsaatuslik ahvatlus

FOTO: PEETER LANGOVITS/POSTIMEES/SCANPIX

GHB on levinud Eestis seesugustes pudelikestes või pooleliitrites, tavaliselt värvilistes pudelites.

➤ „Korgijook toob väga kergesti kaasa surma,“ ütleb Põhja Prefektuuri narkokuritegude talituse juht Kaido Kõplas.

ritegude eest) karistatud meest: Volde-
mar Vamper (22) ja Kristo Kuga (27).

„See on velgede puhastamiseks“

Keskriminaalpolitsei tabas need kaks 2009. aasta 9. jaanuari õhtul mõni minut enne kella 21. Noored mehed olid just lõpetanud mitme liitri korgijoo-
gi keetmise oma üürikorteris köögis Tallin-
nas Seebi 36–27. Läbiotsimisel leiti üle
kolme kilo GHBd. Voldemar Vamperi
käitumine on hea näide selle kohta, kui
väike võib olla narkovalmistaja vastu-
tustunne. Eelmiste kriminaalkaristuste
tõttu olid Vamperi pangakontod aresti-
tud – nii ei saanud ta ise GHB valmista-

mise toorainet gammabutürolaktooni
ehk GBLi tellida ning meelitas väikese
vale abil kuriteost osa võtma oma ema.
„Ühel õhtul näitas Voldemar mulle
netilehekülge, kus müüdi mingit kemi-
kaali,“ rääkis Vamperi pedagoogihari-
dusega ema ülekuulamisel. „Voldemar
ütles, et see on velgede puhastamise va-
hend, mida Eestis ei müüda, ja palus, et
mina seda telliksin.“

Nii tellis Voldemari ema Ingrid no-
vembrist 2008 kuni jaanuarini 2009
ühest Poola firmast kokku kaheksa kilo
GBLi. Viimase, neli kilo kaaluva saade-
tise saabumist jälgis hommikust peale
Keskriminaalpolitsei. Minuti täpsuse-
ga fikseeriti jälitusprotokollis, millal kul-
lerfirma töötaja tõi Voldemar Vamperi
ema töökohta kirjusse kilesse mähitud
paki, millal Voldemar ema töö juurde
ilmus ja kuhu edasi läks. Kella 18st ala-
tes toimetasid mehed kaks tundi köögis,
käes sinised kummikindad. Kell 20.25
väljus Vamper majast ja läks lähedal
asuvast kioskist limonaadi ostma. Kesk-
kriminaalpolitseinikud pidasid ta kinni
hetkel, kui müüja oli just jõudnud neli-
viisi limonaadipudelit letile laduda. Kuigi

Korgisõltlase pihtimus: „Jõin nädal aega hommikust õhtuni korki“

Alguses on muidugi kõik tore. Jood
korki, tuju läheb lakke, usud, et oled
supervõimekas. Suhtlemine läheb
ülimalt hästi. Siis lähed koju, heidad
magama ja kõik ongi korras. See on
esimesel aastal nii. Edasi läheb asi
hullemaks. Sa mõtled, et korgijoo-
gil mingeid halbu külgi polegi, ja hakkad
seda aina rohkem tarvitama. Siis ühel
hetkel avastad, et olles terve päeva
korki joonud, enam õhtul uni ei tule.
Kogu keha tuksub, nagu oleks kram-
bid, magada ei saa.

Asi läheb hulluks sellest hetkest,
kui sul on korki nii palju käes, et sa
võid seda päevade kaupa lahmida.
Siis tekib tsükkel. Minu kõige pikem
tsükkel on olnud umbes kuus-seitse
päeva, mil ma olen kõik need päevad
hommikust õhtuni korki joonud. Um-
bes iga kahe tunni tagant 5 milliliitrit.
Ja see ära lõpetada on juba õudukas.
Õösel magada ei saa ja hommikul on
sul selline kass, et sa ei julge isegi
toast välja minna. Tean ühte inimest,
kes jooksis hommikul võõrutusega vä-
riseses poodi ja kulistas vie minutiga
poolse viina sisse, et julgeks minna
kööki üldse SÜÜA TEGEMA. Sul on
selline kass, et hakka või nutma.

Kui sa esimese päeva üle elad, lä-
heb kergemaks. Aga kõige hullem on
see, et sa tead kogu aeg, et kohe, kui
ühe korgi sisse viskad, on maailm jälle
päikest täis. Olles aastaid korki joo-
nud, tean, mida see kuradi vedelik on
minuga teinud. Ma suudan olla ilma.
Mitte kaua, aga siiski, nii kaua, kui elu
parajasti nõuab. Aga kainenasaad sa
aru, mida see aine on sinu psüühi-
kaga teinud. Sa ei julge enam suhel-
da, sul tekivad avaliku esinemise eel
paanikahood, high jookseb. Mida ma
selle tekstiga öelda tahan, on see, et
NOORED, ÄRGE TARVITAGE NAR-
KOOTIKUME. Arvestage, et nii kui te
proovite narkotsi, siis sellega te müüte
ennast kuradile! Te saate selle sita en-
dale eluks ajaks kaela. See ei lähe teil
kunagi meelest, kui hea oli pilves olla.
Selleks polegi mõtet proovida.

Väljavõte netifoorumist

uurimine sellele vastust ei andnud, võib arvata, et Vamper ei vajanud limonaadi mitte janu kustutamiseks, vaid selleks, et äsja valminud GHB jaoks taarat saada. Just pooleliitrine plastpudel on levinuim viis korgijooigi pakendamiseks.

Mõni minut hiljem sisenesid politseinikud korterisse, kus pidasid kinni Kristo Kuga ning Voldemar Vamperi elukaaslase Pireti. Viimane rääkis, et pani küll imeks, miks mehed vahetpidamata köögi ja elutoa vahet käivad, kuid kuna tal paluti tungivalt köögist eemale hoida, siis ei teadnud ta, mida seal tehakse. Kahtlustust Piretile (nagu ka Voldemari emale) ei esitatud.

„Nii, kui mõju kadus, võtsin uue doosi“

Kuga ja Vamper tunnistasid end GHB valmistamises süüdi, kuid eitasid aine edasimüümise plaani. „Oleme GHBst sõltuvuses. Kuna ostmine on kallid, hakkasime ise valmistama,“ rääkis Vamper. „Tarvitsin viimasel ajal 15–20 korki päevas. Mul oli pooleliitrine pudel alati kaasas. Nii, kui mõju kadus, võtsin uue doosi,“ seletas Kuga.

Kuga ja Vamper rääkisid, kuidas nad GHBd valmistasid. Esimesest kahekilosest GBL-portsust korgijooigi keetmine ebaõnnestus. „Ühe liitri GBLi kohta kasutasime 400 grammi seebikivi (naatriumhüdroksiid) ja 2,5 liitrit kraanivett. Seebikivi ostime Balti jaama turult mesinduspoest. Panime potti vee ja seebikivi. Kui seebikivi lahustus, valasime juurde GBLi ja panime vaikselt tulele keema. Keetsime umbes 30 minutit, siis lasime jahtuda ja oligi valmis. Esimene kord meil GHB valmistamine ebaõnnestus. Kasutasime alumiiniumpotti ja see hakkas seebikiviga reageerima. Me ei julgenud seda juua ja kallasime WC-sse. Teine ja kolmas kord kasutasime emailpotti,“ rääkisid kahtlustatavad.

Oktoobris mõistis Harju maakohus mõlemale mehele neli aastat ja kolm kuud vangistust. Koos varasemate kandmata karistustega tähendas see, et Voldemar Vamper läks rohkem kui seitsmeks aastaks, Kristo Kuga ligi viieks aastaks vangi.

Politsei- ja Piirivalveameti kriminaalpolitseiosakonna komissari Veiko Germanni sõnul on suurem osa GHB valmistajatest ka müüjad ning enamik neist, kes valmistavad ja müüvad,

Jaak Kõusaar väljumas 12. juunil 2009 Saku postkontorist, käes pappkast, milles kuus kilo internetist tellitud GHB valmistamise toorainet GBLi.

on ise ainest sõltuvuses, täpselt nagu Kuga ja Vamper. „Hiljem pärast kinnipidamist saavad nad väga hästi aru, kui karmi asjaga neil tegemist oli,“ ütleb Germann. „Kui nad on mingi aja kinnipidamiskohas viibinud, on nad tänulikud, et sõltuvusest lahti said.“

Paadunud kriminaalid

Kui Vamper ja Kuga olid algajad GHB-valmistajad, siis teine suurem töövõit sama narkoainega puudutas juba paadunud kriminaale – Jaak Kõusaart ja kunagist Gunnar Grapsi Grupi trummarit Tiit Altosaart. 12. juunil 2009 tabas Keskkriminaalpolitsei nad mõni tund pärast seda, kui nad olid omandanud kuus kilo GBLi ning jõudnud ka portsu korgijooki valmis keeta. See oli Kõusaarele ja Altosaarele juba kolmas kord üheskoos GHB valmistamise või omamise eest kinni peetud ja karistatud saada. Viimase tabamise ajal viibisid nad vabaduses tingimisi, olles vabastatud enne tähtaega. Mullu detsembris saatis Harju maakohus nad kokkuleppemenetluse korras ligi kolmeks ja pooleks aastaks vangi.

Kõusaare ja Altosaare kuritegu ning vahelejäämine olid ülalkirjeldatud noorukite looga sarnased. Juuni alguses tellis kõrgharidusega Jaak Kõu-

saar internetilehekülje www.GBL24.com kaudu kuus kilo GBLi. 12. juunil kohtusid vanad sõbrad, 2002. ja 2006. aastal GHB käitlemise eest vangi mõistetud mehed Sakus Kõusaare kodus. Altosaar tõi kaasa Keemiakaubanduse ASist ostetud kaks kilo naatriumhüdroksiidi ja paki lakmuspaberit.

Kõusaar helistas Saku postkontorisse ja küsis, kas saadeti on kohal. Aimamata, et keskkriminaalpolitseinikud neid jälgivad, sõitsid mehed Tiit Altosaare VW Golfiga postkontori juurde. Täpselt kell 11.36 sisenes Kõusaar postkontorisse ning naasis mõni minut hiljem pruuni pappkastiga. Mehed istusid autosse ja sõitsid Kõusaare koju Sakus Kannikese tänaval.

Väljavõtte jälitusprotokollist: „Mõne minuti pärast nähti neid korter 30 rõdul. [---] Fikseeriti askeldamas köögis ja rõdul. [---] Kell 13.15 tuli Tiit Altosaar rõdule suitsetama ja rääkis telefoniga. [---] Kell 13.22 väljus Tiit Altosaar, käes 1,5-liitrine plastpudel oranži vedelikuga, kilekott ja spordikott. Istus, pudel käes, juhikohale ja alustas sõitu Tallinna poole. Ta võeti varjatud jälgimise alla. Jaak Kõusaar jäi palja ülakehaga kööki askeldama ja helistama.“

„GHB valmistamise avastamine ei ole kerge“

Mõni minut pärast kella kaht peeti Altosaar Tallinnas Ehitajate tee ja Üliõpilaste tee ristmikul kinni. Lisaks

FOTOD: KESKKRIMINAALPOLITSEI ARHIIV

Voldemar Vamperi ja Kristo Kuga üürikorteri läbiotsimisel leidsid keskkriminaalpolitseinikud üle kolme kilo GHBd.

100milliliitrises viinapudelis olnud GHBle ja rohkem kui viiele kilole GBLe leiti tema auto pagasiruumist 100 padrunit.

Kella poole nelja paiku sisenesid K-komando töötajad rõduakna kaudu Kõusaare korterisse. Ohutus tagatud, sisenesid korterisse ka keskkriminaalpolitseinikud Veiko Germann, Leho Laur ja Andrei Härm. Kõusaar teatas, et tal ei ole midagi välja anda, ent tema juurest leiti siiski pooleliitrine pudel valmis keedetud GHBga ja klaaspurk, mis sisaldas üle 200 grammi GBLi.

Kogu 2009. aasta jooksul said õigusorganid kätte 19 kilo GHBd ja üle 16 kilo lähteainet GBLi. Veiko Germanni sõnul on GBLe silma peal hoida üsna raske, sest see ei ole kontrollitav. „Suured tänuõnad EMTA ametnikele, kes on erinevaid Euroopast tulnud saadetisi kontrollides avastanud GBLe kogused ning asjad meile edasiseks uurimiseks üle andnud. GHB valmistamise avastamine ei ole kerge ning nõuab väga palju keskendumist, et õigel ajal valmistajad ja valmis ained kätte saada. Kui valmistajatel on GBLe, siis ei pruugi „asja saada“, sest lihtsalt GBLe omamine ei ole kuritegu.“

Janar Filippov
(Eesti Ekspress)

Tunnistus politsei heale tööle

GHB tänavanimetused on korgijook, kork, geebekas või vedel ecstasy, aga ka plörr või plörin. Ainet müüakse tänaval väikestes plastpudelites või kolviketes. GHBd tarvitatakse sotsialiseerumiseks ning lõdvestumiseks, kerge eufooria tekitamiseks või pärast pidu une tekitamiseks. GHB mürgisus sõltub doosist ning võib põhjustada iiveldust, oksendamist, madalat vererõhku, südame töö aeglustumist, alajahtumist, juhuslikke korduvaid liigutusi, koomat, hingamispeetust ning „sisemist hingamist“ (apnoe).

Põhja Prefektuuri narkokuritegude talituse juht Kaido Kõplase on ajakirjandusele rääkinud, et GHB on levinud, kuna ta ei ole väga kallis ning aine tarvitajad on peamiselt 16–30aastased inimesed. Kõplase kirjeldas, et GHB tarvitamine väheses koguses tekitab ekstaasi ja eufooriat, samas reaktsioonid aeglustuvad. Suuremas koguses tarvitades tekitab korgijook ka agressiivsust ning meeleolumuutusi. Selle tarvitamisel aeglustuvad inimese südame löögid ning süda võib seiskuda. „Korgijooogi ohtlikkus seisnebki selles, et ta toob väga kergesti kaasa surma,“ märkis Kõplase. Tema sõnul toodetakse korgijooki suures osas Eestis.

Politsei suurimad võidud GHB ja GBLe seoses jäävad aastate taha, sest viimasel ajal ei ole kurjategijad otsekui tunnustusena politsei heale tööle väga suurte kogustega riskinud.

2002. aasta oktoobris tabati Tallinnas Margus Hinnu ja Jaan Madismäe, kelle garaažist Tammsaare teel võeti ära 240 kilo GBLe. Jaanuaris 2003 tabati Ilmar Kalev ja Valdur Lillemets, kes olid omandanud 120 kilo GBLe. Nende valdusest saadi kätte ka mitu tuhat plastpudelit, värvilist korki või muud GHB pakendamiseks ja tarvitamiseks vajalikku eset. 2008. aasta kevadel pidas politsei kinni Jaanus Kuslapi, kes mõisteti süüdi rohkem kui 150 liitri GBLe tellimises Ing-

„GHB näol ei ole tegemist süütu korgijoojaga, vaid narkootiliste ja psühhotroopsete ainete esimesse nimekirja kuuluva väga ohtliku ainega,“ ütles riigiprokurör Andres Ülviste Voldemar Vamperi ja Kristo Kuga kohtuasja süüdistuskönes.

FOTOD: MIHKEL MARIPUU/POSTIMEES/SCANPIX

Politsei- ja Piirivalveameti kriminaalpolitseiosakonna komissari Veiko Germanni sõnul on suurem osa GHB valmistajatest ka müüjad ning enamik neist, kes valmistavad ja müüvad, on ise ainet sõltuvuses.

lismaalt, et valmistada GHBd. Kohus karistas meest kolme ja poole aastase vangistusega.

Septembris 2008 mõistis Harju maakohus kuueks aastaks vangi Deniss Zõkovi, kes tellis Hiinast 200 liitrit GBLe ja hoidis seda oma suvilas Kohila vallas. Mees ei tunnistanud end süüdi ning väitis, et tellis GBLe, et seda lahustina edasi müüa. Et tellitud GBLe kvaliteeti kontrollida, valmistas ta sellest üle kahe kilo GHBd. Kohus sääras versiooni ei uskunud.

Politsei vapist kahe lõvi mustriini

FOTOD: NELLIPELLO

Politsei- ja Piirivalveameti **visuaalne identiteet** koondub ümber politsei vapi, mis kannab sarnaselt logoga ametlikku stiili. Kujutis kahest vapilõvist, kes seisavad seljad vastakuti, on seevastu palju vabama ja loominguilisema kasutusega.

Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) visuaalne identiteet koosneb mitmest komponendist. Esmesena torkavad pähe asutuse vapp, logo, lipud ja protokollilised trüki- sed, nagu tänukirjad ja blanketid, kuid meie nägu peegeldub ka vormi- riietuselt, sõiduvahenditelt ning isegi teenindussaalidest. Et need erinevad killud moodustaksid ühtse terviku, on valminud PPA stiiliraamat, kus on kir- jas asutuse visuaalne kontseptsioon. Stiiliraamatu koostas meile Tartus asuva kujundusfir-

ma Momo kunstnik Kalle Müller, kel on kujunduse valdkonnas 17 aastat kogemust. Müller, kes on teinud va- rem õnnitluskaarte ka Keskkriminaal- politseile ning Põhja Politseiprefektuu- rile, alustas PPA stiiliraamatu kallal nokitsemist eelmise aasta suvel, kuid põhitöö läks lahti aasta lõpus.

Logole iluravi

Kokkuleppel on PPA visuaalse iden- titeedi keskmeks politsei vapp, mis avaldub traditsiooniliselt valdkond- likul sümboolikal ehk stiiliraamatus kirjeldatul, ent ka meenetel. Vapist on omakorda tuletatud PPA logo. Mül- leri sõnul ei pidanud ta logoga suurt vaeva nägema, sest asutuse nimetus ja vapp olid teada. „Küsimus oli pigem iluravis,“ tõdeb kunstnik. Nõnda sai PPA logo sarnane politsei eelmise lo- gotüübiga, kuid proportsioonid on

Politsei- ja Piirivalve- ameti visuaalse identi- teedi komponendid

- Vapid
- Lipud
- Vormiriietus
- Plangid
- Logo
- Protokollilised trükised
- Meened
- Ametitõendid
- Teenetemärgid
- Hooned (majajuhid, hoonete sildid, fuajeed, teenindussaalid)
- Transpordivahendid

FOTO: ERAKOGU

Kalle Müller ja tema looming - PPA aukiri ning aukirja kaaned, mis kannavad lõvimustrit.

veidi erinevad. „Uuel logol on vapp pisut väiksem ja kirje suurem, et elemendid omavahel rohkem tasakaalus oleksid, kuid värvilahendus on sama,“ selgitab PPA organisatsioonikultuuri nõunik Helin Vaher, kes on algusest peale olnud Mülleri partner. Funktsionaalsusest lähtuvalt on PPA-l kahte tüüpi logo – üks horisontaalne ja teine tsentraalne.

Lisaks on kõigil prefektuuridel ja osakondadel oma logod. Logotüübid on eri värvi. Kõige traditsioonilisem logotüüp on kollase vapi, valge lõvi ja sinise vapikilbiga. Tekstiili peal kasutatakse aga näiteks kuldset vappi ja hõbedast lõvi ning graveerimisel kontuurlahendust.

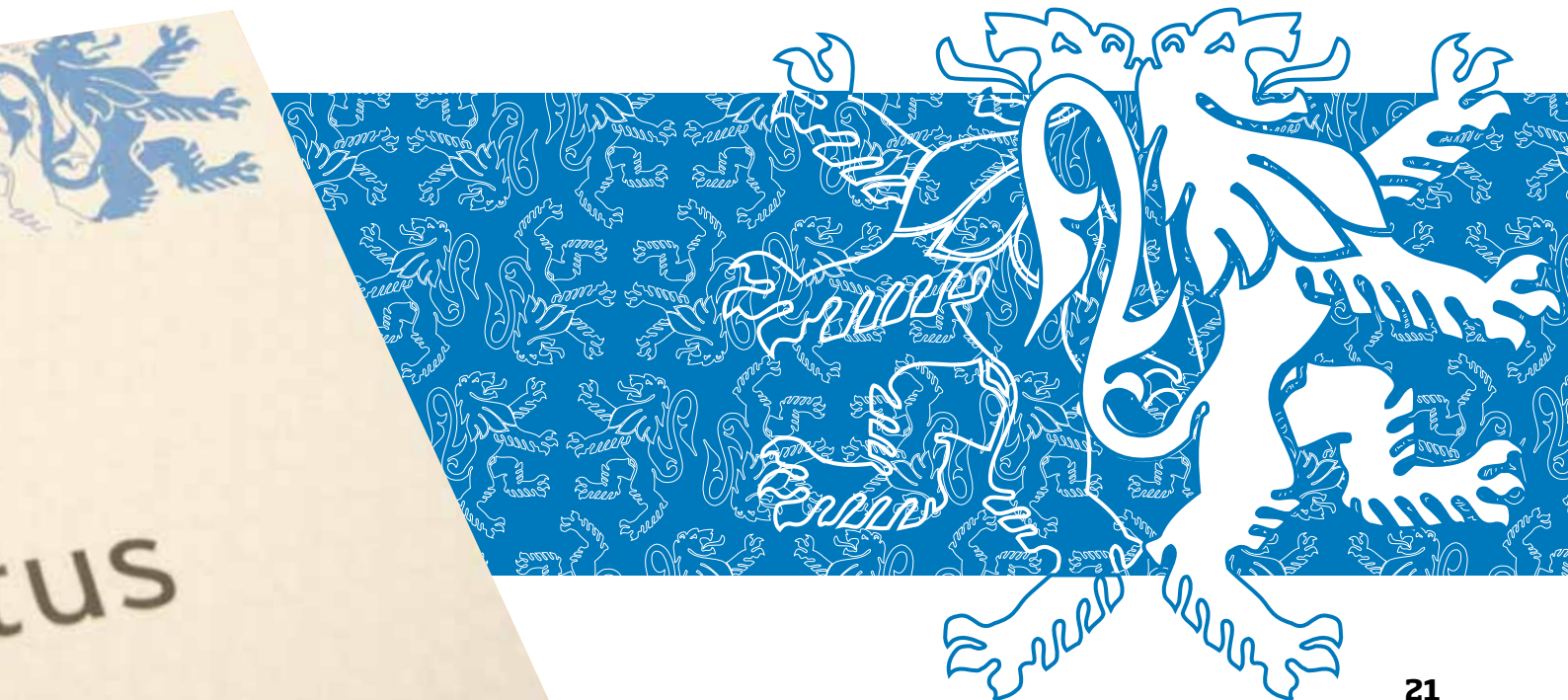
Lõvimuster sülearvutile

Kui logotüübis väljendub range ja ametlik stiil, siis PPA visuaalne

„Visuaalsed elemendid näitavad, et oleme osa ühest organisatsioonist. See on üks viis, kuidas soodustada üheks kasvamist,“ sõnab Helin Vaher.

identiteet võib olla ka loomingulisem. „Otsisime elementi, mis annaks kokku mustrit ja millega saaks mängida,“ meenutab Vaher. Ta tõdeb, et selle elemendi otsimine oli väga keeruline. „Vahel oli tunne, et me ei leiagi seda õiget lahendust, kuid siis tuli murdepunkt – Kalle töötas välja sümboli kahest vapilõvist, kes seisvad seljad vastastikku. See sümboliseerib ühinemist, turvatunnet, turvalist seljatagust ja

üksteisele toetumist.“ Mülleri sõnul oligi põhiline leida uuele organisatsioonile tüpograafiline lahendus ehk graafilised elemendid, mis annavad iluasjadele elu. „Kaks lõvi on tugev sümbol, mida saab erinevalt sättida, sulatada ja deformeerida. Mul on hea meel, et see PPA-le sobis,“ lisab ta. Kahe lõvi kujutis kaunistab erinevates vormides (fragmendina või mustrina) PPA tänukirju, tunnistusi, diplomeid, õnnitluskaarte ja meeneid. Kuna kaks

PPA logoga märkmik, koostöökingitus ja meeste lips. All termoskruus ja tassid.

Meie meened: praktilised ja kodumaised

Paljud asutused töötavad selle nimel, et leida endale originaalseid meeneid, mis oleksid samaaegu praktilised. Sama eesmärk oli PPA organisatsioonikultuuri meeskonnal, kes on pannud kokku PPA meenete nimekirja. Märksõnad on siin praktilisus (kerge ja kaasaskantavad), kodumaine toodang ning originaalsus, aga ka hinna ja kvaliteedi suhe. PPA meened ja kingitused on jaotatud tinglikult nelja kategooriasse: traditsioonilised kingitused (seinaplaat, lipp), esinduslikumad kingitused (sulepead, koostöökingitus), kiired kingitused (tass, kaelapael, pastakas) ja ennetuskingitused.

Üks omapärasemaid PPA kingitusi on koostöökingitus, mille on loonud klaasikunstnik Kai Kiudsoo-Värv. Koostöökingitus koosneb kahest sama kujuga klaasist ja kasepuidust klotsist, mis kokku moodustavad terviku. Kingitus sümboliseerib kahe erineva poole koostööd ühe eesmärgi saavutamiseks. Originaalkingituse hulka kuuluvad Baltika kaudu tellitud meestelipsud, lipsunõelad, siidist kaelasallid ja Anneli Viigi šokolaadikohviku käsitöökompekid.

Helin Vaher (paremal) ja kolleegid kommunikatsioonibüroost demonstreerivad naistele kinkimiseks mõeldud siidist kaelasalle.

lövi pole ametlik PPA sümbol, võib seda kasutada väga loominguliselt. „Näiteks võib sobitada lõvimustri tassile või sülearvuti kaanele,“ toob Vaher näite.

Muus ornamentikas lähtus Müller neutraalsuse põhimõttest. „Ei tohi tekkida olukorda, kus kujundus on liiga abstraktne või vastuolus organisatsiooni olemusega,“ tõdeb kunstnik. PPA graafilist nägu luues lähtus ta sellistest märksõnadest nagu soliidsus, ühtsus ning selgus. „Olen arvamisel, et firma korporatiivgraafika peab andma asutusest selge pildi. Kui niisugune tähtis ja suur organisat-

sioon nagu PPA nõuab teistelt korda, siis peavad tema enda asjad korrastatud välja nägema. See on eeskuju küsimus.“

Ühtne stiil

Vaheri meelest on väga tähtis, et terve PPA visuaalse kontseptsiooni taga seisab üks kunstnik, kelle käekiri ja mõteteviis kannab ühtset stiili ning ideed. „Visuaalsed elemendid näitavad, et oleme osa ühest organisatsioonist,“ sõnab ta. „See on üks viis, kuidas soodustada üheks kasvamist. Soovime, et meie trükised ja meened jääksid inimestele meelde. Eesmärk pole näidata organisatsiooni karmi ega maskuliinsena, vaid nüüdisaegse ning ühtse tervikuna. Üllatusmoment seisnebki selles, et tegemist on tõsise alaga, aga meie protokollilised trükised on tänapäevaste lahendustega, nad pole kinni vanades stampides.“

PPA trükiste heast disainist ja kvaliteedist räägib seegi, et Müller plaanib nendega minna disainikonkursile, nagu ta tegi ka Haridus- ja Teadusministeeriumi selgelt eristuva korporatiivgraafikaga. Järgmise tööna ootab teda loodetavasti PPA trükiste ja voldikute stiili ühtlustamine, mis võib osutuda kunstniku sõnul veelgi mahukamaks ettevõtmiseks kui stiiliramu loomine.

Nelli Pello

Radari peatoimetaja

PPA logoga vihmakeepi saab kanda mõlemat pidi.

Neljandat kriminaalpolitsei kutsemeisterlikkuse võistlused võitis Lõuna Prefektuuri Tartu kriminaaltalitus. Fotol kriminaalmenetleja Raino Sau (vasakult), Tartu kriminaaltalituse juht Ain Balder, Lõuna prefekt Tarmo Kohv, kriminaalmenetleja Indrek Kiisk, menetleja Kärt Juhanson ja Lõuna Prefektuuri kriminaalbüroo juht Vallo Koppel.

Veri, higi, pisarad ja võidurõõm!

FOTOD: KAJA VENTSEL

Neljandat korda panid kriminaalpolitseinikud proovile oma teoreetilised teadmised ja praktilised oskused ning selgitasid välja parimad. Sedapuhku läks **kriminaalpolitsei kutsemeisterlikkuse võidukarikas** Tartusse.

Maikuu viimasel neljapäeval asusid ajalooliselt põnevas ja looduskaunis Lammasmäe puhkekeskuses Lääne-Virumaal võistlustulle üheksa võistkonda: kolm Põhja Prefektuurist, kaks Lõuna Prefektuurist, kaks Lääne Prefektuurist, ühe võistkonnaga olid esindatud korraldajaprefektuur ja kriminaalpolitseiosakond. Kerges pingeid jahutavas ja meeli värskendavas vihmajärgse pisete rinda kolmel alal. Neist esimeses, kirjalikus teadmiste proovis kontrolliti kriminaalpolitseinike seadusetundmist, menetlustehnikate valdamist ning kriminalistide töövahendite tundmist. Võistlejate endi sõnul osutus just viimane keerukaimaks ülesandeks, kuna mitmeid esemeid nähti pildilt esimest korda. Õiged vastused tuli eri vastusevariantide seast leida 50 küsimusele ning aega selleks oli 40 minu-

tit. Parimaks teooriatundjaks osutus 39 õige vastusega Indrek Kiisk Lõuna Prefektuuri Tartu kriminaaltalitusest. Naistest tuli 33 õige vastusega parimaks Indreku võistkonnakaaslane Kärt Juhanson. Kärdi väitel oli küsitluse raskusaste võrreldes kolme varasema aastaga enam-vähem sama, ent küsimused olid seekord huvitavamad. Esimene koht läkski võistkondlikus arvestuses Tartu kriminaaltalitusele.

Tulihingeline vigursõit

Järgmised võistlusalad, vigursõit ja *practical*-laskime, viis võistlejad endisele Rutja lennuväljale. Sõiduauto vigursõidus tuli võistlejatel läbida korralduskohtunike märgitud rada oma asutuse sõiduautoga Škoda Octavia 1,6. Ülesande täitmisel arvestati raja läbimise aega ja vigadeta sõitu. Kõigepealt pidid

võistlejad läbima ussi (slaalomi) ja seejärel tagurdama sõiduki külgpoksi üle vasaku õla. Poksist väljudes tuli sõidu pealt läbi lahtise akna haarata posti otsast rõngas, sõita ring ümber posti ning asetada rõngas omale kohale tagasi. Edasi ootas uus boksipeatus, ent sedakorda üle parema õla tagurdades, samal ajal jälgides, et ei sõidetaks vastu kujuteldavat seina boksi ees. Eelviimase takistusena tuli sõita kanalile (kaks lauda paralleelselt kõrgendustel) ja viimase sooritusena parkida sõiduk esirastega stoppjoonele.

Iga eksimuse rajal tõi kaasa trahvisekundid. Tuliselt elati kaasa kohati üsna koomiliseks kujunenud viimasele sooritusele, kuna eksimuse korral ootas võistlejat ees maksimaalne karistus 20 trahvisekundit. Et mitte riskida, ei pidanud mitmedki paljude sõidu ajal oma ülakeha autoaknast maksimaalselt välja siru-

tada, veendumaks, et esirattad peatuksid ei rohkem ega vähem kui stoppjoonel. Osavaimaks ja kiireimaks vigursõitjaks osutus Põhja Prefektuuri varavastaste kuritegude talituse võistkonna esindaja Jaanus Sepp. Ainsa naisena sai puhta soorituse kirja seitsmenda tulemuse väl- ja sõitnud Liivika Puksa Põhja Prefektuuri võistkonnast „Põhja süstlaordu“. Kõrgeim koht võistkondlikus arvestuses läks kriminaalpolitseiosakonnale.

Täpsus ja kiirus

Practical-laskmises sooritasid võistlejad laskeharjutuse Standard. Stardisignaali kõlades tuli neil läbida 12 kummist koosnev kummiriba ning lasta märgid T1–T5 vabas järjekorras. Laske oli kümme ja maksimaalne võimalik punktisumma 50. Värvikaima esitlusena meenutavad kohtunikud Pärnu kriminaalpolitseiosakonna kriminaalmenetleja Marian Muuga sooritust ajaga 28.57 ning punktisummaga 48 50st. Kiireim ja täpsem oli rajal Meelis Lehtpuu Põhja kriminalistidest ajaga 22.49 ja 46 punktiga. Võistkondlik võit ala kokkuvõttes läks kriminaalpolitseiosakonnale. „Ainult täpsusest jääb väheks ja ainult kiirusest jääb väheks. Mõlemad on ühtviisi olulised ning lisaks peab relvaga rajale mineja suutma taktikaliselt mõelda,“ kommenteeris harjutust laskeinstruktor Aleksei Osokin Tapa konstaablijaoskonnast. Laskeharjutusega oli esimene võistluspäev läbi. „Ei vigastusi, tehnilisi rikkeid ega tõsisemaid eksimusi,“ võttis võistluste peakohtunik Kalmer Pere õnnestunud päeva kokku.

Kuumadel jälgedel

Teisel võistluspäeval ootas võistlejaid ees nn kriporetk ehk lavastatud kuriteo avastamine nn kuumadel jälgedel.

Esimeses punktis oli võistlejate ülesanne kannatanu üle kuulata ja sündmuskohta vaadelda, millest lähtuvalt tuli esitada kolm võimalikku uurimisversiooni. Järgnevalt pandi proovile politseinike inimlikkus – naabrinaine vajas puusaagimisel abi, vahetuskaubaks pisut infot, mis edasi viiks. Meeskonna ülesanne oli saagida lepapalgist kahe-mehesaaga täpselt 1 kilogramm kaaluv pakk. Mida täpsem oli tulemus, seda rohkem saadi punkte. Täpsem oli Tartu kriminaalpolitseiosakonnale, kelle puupakul oli ainult 50 lisagrammi.

Kuna naabrinaiselt saadud infot tuli kontrollida, viis teekond politseinikud kohalikku kõrtsi, kus ootas ees kohtumine „allikaga“. Tagaotsitava kirjeldused ja vajalik infot käes, oli võistkonna ülesandeks kirjutada kohapeal kaastöoteade. Oma ametioskust näitas kõige paremini Põhja Prefektuuri süstlaordu võistkond.

Järgmises punktis pandi proovile võistlejate raadiosaatja käsitlemise oskus. Meeskond pidi ette antud aja jooksul tegema praktilise harjutuse, mis nõudis lisaks täpsusele head kirjeldamis- ja kuulamisoskust. Edasi liikumiseks tuli aga võistkonna kahel liikmel kolmas kanderaamil läbi oru kanda ning ületada puuplank. Punktis esitati politseinikele arved, mida oli vaja liigitada õigeks või võltsinguks. Peale selle tuli lahendada erinevad loogilis-matemaatilised ülesanded. Kriporetkele pani punkti kurjategijate kinnipidamine. Retke läbis edukaimalt Tartu kriminaalpolitseiosakonna võistkond koosseisus Kärt Juhanson, Indrek Kiisk ja Raino Sau, kes tulid ühtlasi kahe päeva kokkuvõttes kutsemeestrikkuse võistluste üldvõitjaks.

Karis Niisuke

Ida Prefektuuri pressiesindaja

Olulisim on meeskonnatöö

Tähtsaim on ühtne tiim. Teame, mis on kellegi tugevad küljed, ning täiendame üksteist. Kõigil õnnestus see, milles ta oma töös tugev on. Raino on parim läbirääkija allika töötlusel. Tema on ka see, kes suudab jääda rahulikuks ja sisendada seda ka teistesse, et naudiva võistlemist ja teha oma tööd mõnuga. Indrek on tark ja teeb kõike hästi ning mina tahtsin võita. Tahtsime olla paremad kui eelmisel aastal, mil jäime teiseks, ent retke lõpus kurjategijate kinnipidamisel saime kõik sur-

ma. Meie suurim toetaja ja kaasaalaja, meie juht ja ÕPETAJA Ain Balder on meile õpetanud, et kõige olulisem on igal õhtul naasta koju pere, abikaasa ning lähedaste juurde elusa ja tervena ning kanda hoolt selle eest, et ka paarimees seda teha saab – see on väljajõppe alus, A ja O. Sellest motost juhitud megi ja kõik õnnestus – võitsime ja jäime ellu!

Kärt Juhanson

Lõuna Prefektuuri Tartu kriminaalpolitseiosakonna menetleja

✓ Võistlejad kuulavad nn kriporetkel ehk lavastatud kuriteo avastamisel üle kannatanut.

Laskeharjutus pani proovile võistlejate täpsuse, kiiruse ja taktikalise mõtlemise.

FOTO: ENN KUUSIK

Kriminaalpolitsei sai „rikkamaks“

Kutsemeisterlikkuse võistlus on vajalik ja hariv. Kõik, kes sellest osa said, kes uue teadmise või kogemuse, kes põneva või huvitava elamuse võrra, on kahtlemata võitjad. Oli verd, higi, pisaraid ja võidurõõmu! Loodan, et võistlustest kujuneb pikkade traditsioonidega ettevõtmine, mis arendab ja rikastab kogu kriminaalpolitseid. Et see oleks üritus, kuhu tuleb kokku suur osa Eesti kriminaalpolitseinikest ning kus me kõik üheskoos tunneksime rõõmu ja uhkust selle üle, et oleme selle elukutse valinud. Täna kogu protsessi hinge ja aju Küllike Valku kriminaalpolitseiosakonna arendusbüroost, kelle eestvedamisel sujus korraldus ideaalilähedaselt. Kõik pidasid tähtaegadest täpselt kinni ning kõik toimus kui kellavärk.

Minu tänu ka vabatahtlikele Rakvere kriminaalteenistusest, kes olid positiivselt meelestatud ning oma rollidesse kriporetkel ilusasti sisse elasid. Olen kõigile korraldajatele südamest tänulik, sest just vabast tahtest tulnud kaasalöömise ind oli see, mis tagas tõrgeteta korralduse. Soovin edu ja jõudu järgmisel aastal võistlusi korraldama asuvalle Lääne Prefektuurile ning olen veendunud, et Nils Sempelton & Co korraldavad suurepärased meistri-võistlused.

Kalmer Pere

*võistluste peakohtunik,
Rakvere kriminaalteenistuse vanem*

Kutsemeisterlikkuse võistlustele pandi punkt kurjategijate kinnipidamisega.

✓ **Sõiduauto vigursõidus tuli muuhulgas haarata sõidu pealt läbi lahtise akna posti otsast rõngas, sõita ring ümber posti ning asetada rõngas omale kohale tagasi.**

Üllatuslik võit

Osalesin võistlustel esimest aastat ja niisama käega lööma ei tulnud. Valmistusin võistlusteks töö kõrvalt, nii palju kui suutsin. Lugesin eelmise aasta pädevustestide küsimusi ja tutvusin erinevate üldist politseitööd- ja kriminaalpolitseitööd puudutavate õigusaktidega. Väga meeldis vigursõit! Läbisin raja perfektselt, ent oma ainsad 20 trahvisekundit sain stoppjoone mittesooritamise eest. Laskeharjutusel tuli enne hästi läbi mõelda, kuidas on targem ja kasulikum toimida. Tulemuseks olid kõik tabamused afras ja 10 trahvisekundit kurjategijast möödalaskestamise eest, mis oli parem, et välistada 20 trahvisekundit, mis toonuks kaasa üsna tõenäoline pantvangi haavamine. Hästi oluline on hoida end üldisemalt politseitöö ning selle eri valdkondades toimuvaga kursis, mitte keskenduda üksnes oma kitsale suunale. Mul oli hea meel esindada Põhja Prefektuuri ning võit tuli mulle väga suure üllatusena.

Signe Sulbi

Põhja Prefektuuri üldkuritegude talituse kriminaalmenetleja

Ühte kriporetke kontrollpunti tuli jõuda kanderaamil läbi oru.

Täpsussaagimine - kuidas saagida täpselt 1 kg kaaluv pakk?

Tulemused

Võistkondlikus arvestuses

1. Lõuna Prefektuuri Tartu kriminaalalitalitus – Kärt Juhanson, Indrek Kiisk ja Raino Sau
2. Põhja Prefektuuri kriminalistid – Signe Sulbi, Meelis Lehtpuu ja Erkko Piirimägi
3. Kriminaalpolitseiosakond – Siret Voore, Georgi Sahnjuk ja Kaido Piho

Individaalarvestuses (naised)

1. Signe Sulbi, Põhja Prefektuur
2. Siret Voore, kriminaalpolitseiosakond
3. Liivika Puksa, Põhja Prefektuur

Individaalarvestuses (mehed)

1. Jaanus Sepp, Põhja Prefektuur
2. Indrek Kiisk, Lõuna Prefektuur
3. Jaanus Juhanson, Lõuna Prefektuur

Politsei- ja piirivalveorkester võidab südameid

Päikeselisel juunikuu viiendal päeval andis politsei- ja piirivalveorkester Raekoja platsil **meeleoluka kontserdi**. Muusikas kümblejaid oli pispõnnidest väarikas eas taatideni ning orkestri kõla jäi paljudele kõrvu kummitama.

FOTOD: JAAN RÖÖMUS

Vanalinnapäevadele andis teiste hulgas piduliku avapaugu peagu pool aastat tagasi kokku sulandunud politsei- ja piirivalveorkester, kellele pakkusid seltsi külala sõitnud 75. juubeliaastat tähistav Oslo politsei-orkester ning Helsingi politsei-orkester sealse tipptrompetimängija ja dirigendi Esko Heikkineni juhtimisel.

„Õhustik Raekoja platsil oli suurepärase. Inimesi oli päris palju ja tundus, et nad on rahul sellega, mida nad kuulevad. Raekoja plats on üldse oma ajalooliste hoonete ja akustika tõttu väga hea kontserdikoht,“ märkis Esko Heikkinen pärast kontserti ja lisas, et

Eestis publik on alati väga avatud ning siin mängimine on tema jaoks puhas rõõm.

Ühendorkestri konkursi ajal oli Heikkinen ka žürii esimees ning osales uue orkestri mängijate väljalimisel. „Orkester kõlas väga hästi. Mäng oli ühtne ning orkestril on mitmekülgne ja huvitav repertuaar. Kõik on suurepärased muusikud, kes oskavad silmapaistvalt esitada erinevaid muusikastiile,“ ei olnud kolleeg teiselt poolt lahte kiidusõnadega kitsi. Tema sõnul on uus orkester praegu väga heas vormis ja reklaamib kenasti Tallinna linna ning Eesti Politsei- ja Piirivalveametit.

„Eks iga muusikakollektiiv vajab

Politsei- ja piirivalveorkestrisse kuulub 38 professionaalset muusikut. Orkestri peadirigent on Arvi Miido ja dirigent Hando Põldmäe.

Politsei- ja piirivalveorkester esines vanalinnapäevadel koos Oslo politseiorkestri ja Soome politseiorkestriga. Alulisel pildil on kolme orkestri dirigendid.

oma kokkukasvamise aega nii loomingu- kui ka meeskonna mõttes, aga arvestades hiljutist keerulist ühinemisperioodi ja kõigest viiekuist koostöötamise aega, siis oleme tänasel päeval väga tublid,” lausus orkestri mänedžer Eerika Kurm, kelle sõnul on orkester selle nimel palju tööd teinud.

Kokkukasvamine võtab aega

„Ühendamine ei saa olla valutu protsess. Paraku pidime loobuma nii mõnestki esmaklassilisest pillimehest. Siiski on meil optimaalne koosseis, mis on igati mänguvõimeline ja kõige parem lahendus,” kommenteeris orkestri juht Andres Kapp praegust olukorda ning lisas, et orkestri kõla on professionaalne ja teisiti see olla ei saakski, kuna kõik mängijad on profid.

Nii endine politsei- kui ka piirivalveorkester olid väga tugevad koosseisud juba eraldi, samuti orkestrite bigbändid, keda saab Eerika Kurmi sõnul kindlalt nimetada bigbändimuusika taaselustajateks ning arendajateks iseseisvuse taastanud Eestis. „Niisama tugevaks kasvab kindlasti ka uus loodud ühendorkester.

Orkestri võimekus ning potentsiaal on väga-väga suured,” märkis Kurm. Mõlemad orkestrid ja bigbändid on osalenud erinevatel muusikafestivallidel ja suurtel kontsertidel ning teinud koostööd peagu enamiku Eesti ja välismaiste tippartistidega, kelle hulgas on näiteks Petri Juutilainen, Antti Sarpila, Esko Heikkinen, Antti Rissanen (Soome), Tõnis Mägi, Dave Benton, Silvi Vrait, Kaire Vilgats, Airi Allvee, Tanel Padar, Hedvig Hanson, Ivo Linna, Gerli Padar, Vaiko Eplik, Mart Sander, Eve Pärnsalu, Ewert Sundja jpt.

Praegune majandussurutise aeg on mõjunud paljudele ettevõtetele ja organisatsioonidele laastavalt.

Orkestri peadirigent Arvi Miido

Kuhu läheb uus orkester?

Aprillikuus toimus KUMU auditoriumis politsei- ja piirivalveorkestri esimene suurem avalik kontsert, kus tuli lisaks teistele teostele esiettekandele Tõnis Kaumanni tsükliline teos „MUU-NYYD-OH“. Kontserdist ilmus positiivne arvustus ajalehes Sirp, kus eriliselt sai kiita orkestri bigbänd Siim Aimla juhtimisel. „Politsei- ja piirivalveorkestri esimene kontsert näitas, et neil on arenguruumi sümfoonilise muusika vallas ja potentsiaali bigbändina. Meeldis kava sisuline ülesehitus: algas eesti esimese sümfoonilise teose ja Kaumanni hetkel viimase loo kõrvutamisega ning liikus ka edasi loogilist ja põhjendatud rada. Kuid oli lõpuks ikka sama nagu enamasti puhkpilliorkestrite kontsertidel, kus läbitakse kolm etappi: mänginud sümfoonilise muusika seadeid ja puhkpilliorkestri originaalteoseid, jõutakse opereti- või džässimaailma,“ kirjutas artikli autor Heili Vaus-Tamm 23. aprillil Sirbis. „Uus koosseis peab leidma oma koha Eesti muusikaelus. Tundub, et selleks on bigbändimuusika, eriti selle karmim ja rokiliikum osa. Kui Estonian Dream Big Bandi käekiri on õhulisem ja klassikalisem, siis vast kuulud bigbänd kord häirib, kord võlub oma raskepärasusega. Džässimees Siim Aimla dirigeerimine oli vägagi nauditav, tema käe all iseloomuliku repertuaari leides on koosseisul tulevikku ka kontserdilaval. Üks eripära – tugevad solistid – on orkestril küll. Koos võimekate solistidega ongi just selle koosseisu tugevus.“

Politsei- ja piirivalveorkestri suvi saabus kujundmarssimisega festivalil EST-TATTOO 2010, mis toimus 22. ja 23. juunil Tallinnas ning Viljandis.

Puutumata pole olnud ka politsei- ja piirivalveorkester, kuid orkestri juhi Andres Kapi sõnul võib majanduselus tunnetada juba veidi helgemaid noote: „Isiklikult näen tunneli teises otsas valgust. Majandusliku surutise aeg hakkab mööduma ja loodan, et ka meie orkestrile avarduvad uued muusikalised väljavaated.“

Edu valem on ühtne hingamine

Selleks, et üks orkester jõuaks veel kõrgemale ja kaugemale, peab olema „ühtne hingamine“, muusikalisest kontseptsioonist ühtemoodi arusaamine. „Samuti peab olema tahe teha tööd ja usk orkestri tulevikku. Vähe tähtis pole ka rahaline motiveeritus,“

tõi Kapp esile orkestri olulisi ajendeid, et olla edaspidigi üks puhkpillimuusika eredamaid tähti.

Esiko Heikkineni arvates on edukuse juures väga oluline ka mitmekülgne programm, mis on esitatud meisterlikult ning stiilselt. „Eesti politsei- ja piirivalveorkestril on ees suurepärane tulevik. Ma loodan, et majandus taastub peagi, sest see aitab muusikutele pühenduda oma orkestrile ja seeläbi saab muusikaline areng jätkuda,“ lausub Heikkinen, kelle arvates võiks orkestri repertuaar olla veelgi suurem. „Orkestrisse oleks pille isegi juurde vaja, näiteks oboe, fagott ja löökriistad.“

Kaisa Tahlfeld
(Äripäev)

Linnarahvas võttis vanalinnapäevadel kolme orkestri ühise esinemise soojalt vastu.

FOTO: TIIT ILUS

Suvepealinna korrapidajad Teet Pruuli (vasakul) ja Ergo Pihlak on muhedad ja rahulikud mehed, kel omavahel hea klapp.

Pühapäevasele patrullile anti hõlpu

FOTOD: ESTER VILGATS

Mitmel põhjusel sattus aeg, mil ma koos Pärnu liikluspolitseiniku **Ergo Pihlaku** ja vanempiirivalvuri **Teet Pruuliga** patrullis kaasa saan sõita, pühapäevale, ja hästi läks.

Palgapäevaeelsel nädalavahetusel ei olnud asi sugugi nii hull, et üks väljakutse ajab teist taga, ja nii sain meestelt nende töö kohta üht-teist ka pärida, ilma et ma nende tööd oleksin seganud. Tegelikult oleks Ergo Pihlak ja Teet Pruuli pidanud oma igapäevast tööd tegema trassil, sest tegemist on liikluspatrulliga. See tähendab, et tuleb kusagil Pärnu-Ikla või Pärnu-Tallinna maanteel liiklusele

silma peal hoida ning kiiruseületajaid ja joores juhte püüda. Aga lastekaitsepäevale eelneval pühapäeval on Sindis lastele mingi üritus korraldatud, linna patrull on igaks juhuks seal ning Pihlakul ja Pruulil on palutud oma töökohustuste kõrval ka linna väljakutsed ära teenindada.

Kui me kella üheteistkümnelt ajalt Pärnu politseimaja hoovist välja sõidame, on meil tõesti plaanis Pärnu-Tallinna maanteele minna, aga Pikalt tänavalt Vee tänavale keerates märkame, kuidas Soome numbriga sõidauto teatrisse parklasse sõidab kahjuks sealtpoolt, kust märk seda ei luba. Läheme uurima, kas mees tegi seda tähelepanematuses või on näiteks purjus.

Soomlane Seppo, kelle autos on tema noored kaasmaalased, on viisakas ja korralik ning purjus pole ta kohe kindlasti. Ta näitab ette kõik vajalikud dokumendid ning tunnustab,

et ei pannud sissesõitu keelavat märki tähele. Seppo, kes on noor mees ja töötab ühes Soome koolis tööpäevade õpetajana, pääseb karistusest, aga talle jääb Pärnus käimisest, kus ta kaugeltki esimest korda pole, mälestuseks kirjalik hoiatus.

Nägude kontroll Livlandil

Edasi otsustame sõita Vana-Pärnusse ja vaadata, kas seal on kõik rahulik. On küll. Teeme tiiru ka Audrus ja sealgi ei hakka midagi silma. Siis tuleb teade, et sadamasse on jõudnud laev, kuhu tuleks minna dokumente kontrollima. Saabunud alus on Livland, mis tuli Poolast ja võtab siit peale puidukoorma.

Laevale lähivad kaks n-ö päris piirivalvurit ehk Sven Benström ja Elle Maal. Nende igapäevatöö seisnebki üksnes piirivalvetoimingute tegemises. Teet Pruuli, kes on ameti järgi vanem-

piirivalvur, on aga juba üle kahe aasta Ergo Pihlakuga ühispatrullis ning puutub rohkem kokku politseitööga. Laeval esitab kapten oma üheksaliikmelise meeskonna dokumendid, valdavalt on tegu Ukraina passidega, aga üks on Leedu pass. Kõik on korras. Siis tehakse veel nii-öelda nägude kontroll ehk vaadatakse, kas sama nägu, kes on passipildil, on ka reaalselt olemas. Jälle klapib kõik. Meeskonnaliikmed on rahulikud ja viisakad ning võtavad toimingut rutiinina, mis seda ju ongi.

Vaevalt oleme laevalt maha saanud, kui juhtimiskeskusest teatatakse, et sõita tuleb Oja tänavale. Sealhelistanud mees, kes soovivat politseile üle anda lastejalgratast. Miks see jalgratas politseile üle anda tuleb, jutust ei selgu. Kohale jõudes leiame eramu eest, kus keegi meile jalgratta üle andma pidi, küll meesterahva, aga tema kuulab meid imestunult ega tea asjast midagi. Alles siis, kui juhtimiskeskusest helistaja nime täpsustame, selgineb mehe nägu. Tegemist on maja teise korruse elanikuga, kes, nagu naaber ütleb, „on ennast ilmselt lolliks joonud“. Naaber küll helistab talle, aga selgust, mis jalgrattast on jutt ja kus see olema peab, ei saa. Siis palub Ergo Pihlak, et mees naabri kojutulekul asja uuriks ja kui tegu on tõepoolest näiteks varastatud rattaga, mis võib ehk olla naabri kuuris, sellest politseile teada anda.

Pingil magab purjus mees

Kohe tuleb juhtimiskeskuselt uus info. Nimelt helistatakse Vanalt turult, kus pingil pidavat magama purjus mees. Sõidame kohale. Pingil tukub tõepoolest umbes neljakümneaastane mees. Ergo Pihlak tõmbab kindad kätte ja raputab tukkujat õlast. Mees ärkab kohe, vaatab ähmaste silmadega politseinikule otsa ja kobab kilekotti, mis ta kõrval pingil on. Ta polegi teab mis purjus, võib-olla on soe päike eelmiseõhtuse peatäie mõju värskendanud ning une silma toonud. Igal juhul ütleb ta Pihlakule oma nime ja räägib, et käis kartuleid ostmas. Mees on kindel, et suudab omal jala koju minna, ning politseinikud lubavadki tal astuma hakata.

Vana turu juurest tõttame lõpuks trassile, et vaadata, mismoodi seal olukord on. See liikluspatrull teeb oma tööd eravärvides autoga. Tume-

Aeg-ajalt tuleb patrullil ette tellimise peale jooke mõõtmisi. Seekord näitab alkomeeter ühele noormehele 0,6 milligrammi väljahingatava õhu liitri kohta.

Ergo Pihlak äratas Vana turu juures pingil magava mehe. Too näitab ette, et käis kartuleid ostmas, ja hakkab kodu poole astuma.

Ergo Pihlak ronib Pärnu sadamas Poolast saabunud laevale Livland, et kontrollida meeskonna dokumente.

sinine Škoda Superb ei ärata tähelepanu, kuigi tähelepanelikule liiklejale ei jää operatiivauto tunnused, näiteks lisaantenn katusel ja vilkurid ees laternate kõrval, kindlasti märkamata. Autoroolis olles ei pruugi need kohe silma hakata. Nii kulgebki liiklus selle auto nähtavale ilmudes tavaliselt oma soodu, mitte nagu siis, kui politseivärvides auto trassile jõuab. See mõjub liiklusele tõepoolest rahustavalt, sest siis läheb ka korraliku juhi jalg piduritele, kuigi kiirus võib jääda lubatu piiresse.

Kas puhuda saab?

Sel pühapäeval ei hakka trassil midagi silma. Ega me seal kuigi kaua olla saagi, sest juba teatab piirivalve, et kohe on vaja kontrollida Pärnu bussijaama jõudvat Hansabussi, mis tuleb Riiaist ja sõidab edasi Tallinna. Kontrollitakse isikut tõendavaid dokumente, sest kuigi Schengeni reeglite järgi puudub Eesti ja Läti vahel piirikontroll, peab teises riigis olema võimalik oma isikut tõendada. Juhiluba niisuguste dokumentide hulka ei kuulu. Hansabussis ei avasta patrull aga ühtki sellist reisiijat, kes Eestisse tules on oma passi või isikutunnistuse maha unustanud.

Kui Pihlak ja Pruuli bussist väljuvad, läheneb neile kaks noormeest, kes viisakalt tervitavad ja küsivad, kas puhuda saab. „Ikka saab,“ vastab Pruuli ja võtab autost alkomeetri. Esimene

➤ Pihlak ja Pruuli on muhedad ning rahulikud mehed. Just rahulik meel kulub politseitöös marjaks ära, sest stressirohkeid hetki on siin küllaldaselt.

noormees puhub, näitu tuleb veidi oodata ja juba naerab kaaslane, et kindlasti lööb uhke numbri ette. Aga ei, aparaat näitab nulli.

Teise mehega nii hästi ei lähe. Tema puhul „mõtleb“ mõõduriist natuke kauem. Pihlak tõdeb, et kui tuleb joobenäit, siis minevatki kauem aega. Näiduks tuleb 0,6 milligrammi liitri kohta. „Kui promille teada tahad, korruta kahega,“ seletab Pihlak. Noormees on päris nõrduinud, et ei saa veel koju sõitma hakata. Nad olevat pärast eilset pidutsemist kaua maganud ning nüüd juba pikalt ringi jaltanud. „Mida siis veel teha saaks?“ küsib oma jookest teada saanud mees. „Tuleb palju juua, muidugi mitte alkoholi, ja süüa,“ õpetab Pihlak naerdes.

Muhedad mehed

Kui noormehed on ära läinud, pärin, kas selliseid tellimise peale joobe mõõtmisi tuleb tihti ette. Ikka tulevat, räägivad mehed. On parem, kui nad juba ära puhuvad ja oma olukorra teada saavad, mitte ei istu joobnuna rooli, lootes, et kõik on korras.

Teet Pruuli ja Ergo Pihlak kontrollivad laeva üheksaliikmelise meeskonna dokumente. Kõik on korras.

Ergo Pihlak lõpetas viie aasta eest Paikusel politseikooli. Pärnu poisina tegi ta praktikagi siin ning on nüüd korra-kaitsja tööga harjunud. Kui ma temalt pärin, kas nende aastate jooksul pole tal tulnud pähe mõtet, et võiks mõne teise töö valida, paneb ta küsimust isegi imeks. Pihlak, kellest kasvas 191 sentimeetri pikkune mehemürakas, tahtis politseinikuks saada juba lasteaias.

„Aga mina tahtsin kosmonaudi,“ naerab paarimees Teet Pruuli, kes on pärit Võrumaalt ja tuli siia tööle, kuna abikaasale pakuti Pärnus töökohta. Pihlak ja Pruuli on muhedad ning rahulikud mehed. Just rahulik meel kulub politseitöös marjaks ära, sest stressirohkeid hetki on siin küllaldaselt. Pihlak ütleb, et teda on väga raske endast välja viia. „Proovitud on, aga pole õnnestunud,“ muigab ta. Kõige tobedamad ja raskemini lahendatavad olukorrad tekivad siis, kui tuleb minna mõnesse korterisse n-ö pidu lõpetama. Tavaliselt on napsune noorteseltskond siis, kui naabrite palvel kohale tulnud politseinikud paluvad muusika vaikselt keerata, nii väge täis, et võivad öelda ja teha suuri rumalusi. Omavaheline läbisäämine on paarimeestel väga hea ja ega nad ette ei kujutagi, et see võiks teisiti olla. Oleks ju kohutavalt ebameeldiv olla iga päev külg külje kõrval ametis kellegagi, kellega läbi ei saa.

Ester Vilgats

(Eesti Rahvusringhääling)

Saksa politseioperatsioonid uurimas

FOTOD: MEELIS NIINEMETS JA MEELIS RÄTTAS

Euroopa Sotsiaalfondi projekti finantseerimisel käisid kuus Eesti politseinikku külas Rheinland-Pfalzi liidumaa politseinikel, kus neil avanes võimalus heita pilk **suuremahuliste politseioperatsioonide** korraldamise telgitagustele.

Nädal aega kestnud külastusel maikus osalesime kolmel mahukal politseioperatsioonil: vasak- ja parempoolsete demonstratsioonil Erfurdis, jalgpallimängu turvalisuse tagamisel Koblenzis ning mootorrattajõugu liikmete kohtuprotsessil turvalisuse tagamisega seotud operatsioonil Kaiserslauternis. Politseioperatsioonid olid suuremahulised isegi Saksamaa mõistes. Erfurdis ja Kaiserslauternis ei piisanud liidumaa kohalikest politseiametnikest ning abiks olid kutsutud naaberliidumaade politseikompaniid.

Vasak- ja parempoolsete demonstratsioonile Erfurdis, kus elab 200 000

inimest, oli peale kohaliku Thüringeni liidumaa 400 tugipolitseiniku appi kutsutud umbes niisama palju ametnikke Rheinland-Pfalzi liidumaalt. Lisaks tagasid turvalisust Bundespolizei tugipolitsei kompaniid. Neile lisandusid tavapolitseijõud – patrullid, kriminaalpolitsei ja muud toetavad tegevused.

Kokku osales operatsioonil üle 1500 ametniku. Kaasatud oli ka eritehnika: veekahurid, soomukid, valjuhääldisõidukid ja helikopterid. Ettevalmistus oli tohutu, sest arvestati kuni 5000 paremäärmuslasest NPD pooldaja ja niisama paljude vastudemonstrantide meelevalduste ning

Meelis Rattas Erfurdi politseiooperatsioonil kinnipidamisüksuse taustal. Kui musta rietatud kinnipidamisüksus avalikule üritusele ilmub, käib mühin rahva seast läbi - kõik teavad, et enam nalja ei ole.

Marek Unt (vasakult), Jaak Kiviste ning Meelis Rattas Erfurdis vasak- ja parempoolsete demonstratsiooni politseiooperatsioonil

ioonide

võimalike äärmuslaste vägivaldakt-sioonidega.

Vesi kuiva jõesängi

NPD on Saksamaa paremäärmuslik natsionaaldemokraatlik partei. Praegu käivad diskussioonid selle keelamise üle, kuid demokraatia tagamise ja hoidmise kaalutlustel on see ekstreemsete vaadetega parempoolne partei siiani lubatud. Seetõttu polnud alust keelata paremäärmuslaste demonstratsiooni Erfurdis. Kohalik poliitiliselt aktiivne kogukond pidas aga oma kodanikukohustuseks avaldada rahulolematust paremäärmuslusega.

Politsei pidi tagama, et kõik osalised saaksid oma arvamusi ja vaateid avaldada, ning hoidma ära leeridevahelist vägivalda.

Politsei taktikaline kontseptsioon oli agressiooni ära hoida ja maandada. Seda eesmärki püüti saavutada vastasleeri demonstrantide vahele territoriaalse distantsi loomise kaudu ning politsei tegevuse selgeks muutmise teel. Vastudemonstrantide suurt massi hajutati rongkäigu marsruudil seeläbi, et valmistati ette võimalus mitmes kohas NPD vastu meelt avaldada, kuid suure hulga inimeste kogunemine nendesse kohtadesse polnud võimalik.

Üks vägagi huvitav meede oli linna läbiva tavaliselt kuiva jõesängi veega täitmine, mis takistas isikute liikumist ühelt poolt teisele. Peale füüsilise distantsi loomise selgitasid aheliku moodustanud ametnikud politsei tegevuse vajadust ja eesmärke. Täienduseks liikusid rahva hulgas helkurvestides politsei läbirääkijad, kes pöördusid inimeste poole, kellel oli politsei tegevuse kohta küsimusi, või nägid vajadust

olukorda rahustada. Kui rääkimisest ei olnud kasu või polnud see võimalik, kasutati kindla isikute rühma või kogu rahvahulga informeerimiseks või juhtimiseks valjuhääldisõidukeid.

Enne meelevaldust ja selle ajal hoidis inimesi sündmuse ning politsei tegevustega kursis meedia. Kuna Saksa tugipolitsei kasutab alati seesuguste ja ka väiksema riskiastmega ürituste ajal isikukaitsevarustust, on inimestele vaja selgitada, mis see endast kujutab. Isikukaitsevarustuse eesmärk on eelkõige vähendada politseiametnike vigastada saamise riski. Ka Eesti politsei võiks kasutada isikukaitsevahendeid üritustel, kus võib eeldada avaliku korra raskete rikkumiste või massiliste korratuste ohu teket.

Ennetada on odavam

Operatsiooni üldjuhile allus üheksa territoriaalset ja funktsionaalset lõiku, nagu näiteks luure, kinnipidamiskohad, logistika, raudteejaam, demonstratsioon ja meediakeskus. Meie

osalesime sündmuste suurimas lõigus „demonstratsioon“, mis oli omakorda jagatud alalõikudeks „parempoolsed“, „vasakpoolsed“ ning „territoriaalne eraldamine“. Igas alalõiguses oli pataljoni jagu politseinikke ehk kolm kompaniid (kompanii suurus on umbes 100 märulipolitseinikku). Staabid olid nii pataljonidel kui ka neile alluvatel kompaniidel.

Kompanii taseme staap aitab kompaniitöötajatel sündmuste keerises tegutseda. Kompaniitöötajate võis näha rohkem n-ö põllul kui oma staabi juures. Samamoodi liikus piirkonnas ringi lõigu juht. Staapide ülesanne oli säilitada rahu ja ülevaade sündmustest, vahendada juhi korraldusi ning anda talle ülevaade olukorrast. Praktiseeriti ülesandepõhist juhtimist, kus kompanii ülemale anti piirkond ja ülesanne, mida ta lahendas iseseisvalt oma taktikalise arusaama kohaselt.

Paljude osalejatega pikalt ja põhjalikult planeeritud ning keerulise juhtimisstruktuuriga politseioperatsiooni nähes tekkis tahtmatult küsimus, kas üritus vajab nii palju ressursi. Kohale oli tulnud ju 500 parempoolset ja 3000 vasakpoolset demonstranti, kellest äärmuslasi oli ainult kümme protsenti. Saksa kolleegide vastus oli selge: ennetada on odavam.

Vutifännidel silm peal

Teine politseioperatsioon, kus saime osaleda, oli jalgpallimatš, mis toimus Koblenzi staadionil kohaliku meeskonna ning FC Kaiserslauterni vahel. Sõitsime Erfurdist umbes 600 kilomeetrit, kinnitasime keha ja läksime staadioniga tutvuma. Kuna Saksamaal on jalgpallistaadione väga palju ning tugipolitsei osutab abi teistelegi liidumaadele, on kohalike olude tundmine väga oluline. Oli teada, et eelolev mäng on mõlemale klubile suure tähtsusega ning klubidel on lojaalne ja organiseeritud toetajaskond. Koblenzisse oodati umbes 1000 Kaiserslauterni fänni. Politseile valmistab muret, kuidas hoida vastasleeri fänne lahus. Oli teada, et võõrfännid saavad rongidega ja mööda jõge laevadega ning võivad olla alkoholi jooes ja agressiivsed. Pärast staadioniga tutvumist sõitsime läbi fännide teekonnad. Ülesanded jagati laiali ja liiguti positsioonidele.

Fännide saabumise ajaks olid neil

Eesti politsei Kaiserslauterni staadionil: stažeerimisvisiidil käisid Jaak Kiviste (vasakult), Meelis Rattas, Marek Unt, Urmas Tuisk, Meelis Niinemets ja Märt Männik.

^ **Kinnipidamisüksuse juht Peter Landau (vasakult), Meelis Rattas, Urmas Tuisk ja Saksa kompaniitöötaja Udo Linden enne väljasõitu Erfurdi operatsioonile**

✓ **Koblenzi staadion ootab fänne. Kohaliku meeskonna ja FC Kaiserslauterni mängule tuli täismaja - 15 000 pealtvaatajat.**

Urmas Tuisk kompaniitöötaja juhtimisstaabi bussis

Jaak Kiviste (vasakult), Saksa kompaniitöötaja Uno Linden, Marek Unt ja Meelis Rattas saavad Koblenzi raudteejaamas fänne rongile.

vastas isikukaitsevarustuses politseijõud. Kinnipidamisüksus viibis raudteejaamas, kuhu saabusid Kaiserslauterni fännid. Politsei eesmärk oli hoida fänne raudteejaamaesisel väljakul seni, kuni kõik on kohale saabunud, ning seejärel saata rongkäik ühtse tervikuna staadionile.

Politsei reageeris vahejuhtumitele ürituse eripära arvestades. Näiteks ei pilkunud politseiniku silm sellegi peale, kui üks joobnud naisfänn tema lähedal õllepudeli keset väljakut kildudeks viskas. Tavaolukorras oleks sellele kohe reageeritud, kuid säärase ürituse mastaabis polnud puruks visatud pudel reageerimist väärt. Silma hakkas meile harjumatu ja kohati isegi häirivat inimlikkust.

Mehed mustas

Fänne saadeti staadionile järgmiselt: kinnipidamisüksus ümbritses igast küljest fännide gruppi ning kõndis sellega kaasa kuni staadionini ehk ligikaudu neli kilomeetrit. Kinnipidamisüksus on tugipolitsei n-ö eliitüksus, kelle ülesanded on rahva seast õigusrikkujate väljatoomine ja nende kinnipidamine, videojäädvustus ning meelevaldajate kolonnide eraldamine ja saatmine. Seega peavad nad sageli olema õigusrikkujatega otseses kontaktis ning nende eriettevalmistus on kõrgemal tasemel. Kui musta riietatud kinnipidamisüksus avalikule üritusele ilmub, käib mühin rahva seast läbi – kõik teavad, et enam nalja ei ole.

Mängu ajal olid vastasfännid eraldatud kahe aiaga. Nelja meetri laiune ala aedade vahel täideti politseinikega, kes jälgisid fännide käitumist ning olid valmis intsidentide puhkemise korral reageerima. 15 000 pealtvaatajat mahutavale staadionile oli tulnud täismaja ning politseil ja kiirabil oli tööd palju.

Kuna staadion oli vana ning tribüünid olid konstrueeritud ajutistest metallkonstruktsioonidest, siis oli oht, et mõni pealtvaataja võib kukkudes viga saada. Kiirabipunkti viidi alata kandraamil patsiente. Mängu lõppedes kogus politsei fännid uuesti kokku, ümbritses nad ahelikuga ning saatis nad tagasi raudteejaama, kus fännid pärast tunniajast ootamist rongide peale saadeti. Seejärel lahkusid politseinikud bussidesse, et oma järg-

Kui musta riietatud kinnipidamisüksus avalikule üritusele ilmub, käib mühin rahva seast läbi – kõik teavad, et enam nalja ei ole.

mise ülesandepaigani järjekordsed sadjad kilomeetrid ratastel veeta.

Kedagi ei jäeta üksi

Operatsioonil torkas silma politsei distsiplineeritus ning ülesannete täitmise kiirus. Sageli andis juht korraldusi suusõnal ning vajaduse korral lisas käega suunavaid märguandeid. Kui fännide kooshoidmiseks oli vaja mõni eesolev tänavaoots sulgeda, siis jooksis jagu märguande peale ühtses rivis rahvahulgast ette ning sulges kiirelt tänavaootsa. Mis kõige tähtsam – kunagi ei jäetud ühtegi kolleegi ihuüksi rahva sekka. Kinnipidamisüksus liikus alati vähemalt viieliikmelises rühmas.

Õppisime stažeerimisvisiidi ajal Saksa kolleegidelt palju, kuid samas tuleb tunnistada, et välismaist süsteemi pole võimalik täpselt üle võtta. Et otsustada, kas Saksa politsei teatud tegutsemisviis ka meile sobib, peab mõistma mitut komponenti: mida taotletakse (miks just selline eesmärk), millised on meetmete põhjused (piirid, valikud), kuidas meedet korraldada (vahendid, väljaõpe, kogemused), millised on mõju ja tagajärg (kultuur, tavad, ootused, ajalugu, koostöö jne). Selleks, et saada asjalikku nõuannet ja abi, peab olema väga hea spetsialist mõlema riigi politsei teemadel. Meil on hea meel, et mitmeaastase koostöö tulemusena hakkab teineteisemõistmine kujunema. Saame kasulikke õpetusi üle võtta või ümber lükata alles siis, kui oleme neid ise proovinud. Ise tehes tekivad küsimused, millele ei oskaks varem tähelepanu pöörata. Nii mõnelegi küsimusele saime Saksa kolleegidelt vastuse.

Rahu, ainult rahu

Reis andis hea kompanii taktikalise juhtimise kogemuse. Kuigi kriisiolukorras tekib iseenesest tahe tormata, karjuda ja pea ees tulle joosta, tuleb

end sundida rahulikuks jääma. Ka adrenaliini mõjus tegutsemist on võimalik treenida, rahulikuks jääda ning olukordi ette näha, näiteks enne sündmuskohta jõudmist tempot vähendada. Diktsioon, käsklused ja side olgu selged. Staabil on oluline roll lahingus olijate rahustajana ning sündmuses tegutsejatel lisakohustuste enda kanda võtjana. Staap aitab juhti. Juht tegeleb vaid kõige tähtsamaga.

Kogesime operatsioonide käigus, et olenemata heast planeerimisest, juhtub ettenägematuid asju. Olukorrad muutuvad kiiremini, kui keegi suudaks planeerida või ette näha. Mida on võimalik ette näha, sinna panustatakse 110%. Kui juhtub ootamatu muutus, on iga olukorda sattunud reaalkäime ja juhi kohustus kaasa mõelda ning reageerida. Järgneb info kiire liikumine (lühike, piisav ja täielik) ning tegutsemine.

Lihtsad põhitõed

Nägime, et ka Saksamaa politseinikud võivad eksida või stressi sattuda. Tore oli näha, et vigu siiski tunnistatakse, neid püütakse parandada ja edaspidi paremini tegutseda. Nii töötatakse välja uus taktikaline ideaalmudel, mida needsamad politseinikud püüavad järgmises olukorras ellu rakendada. Tõdesime, et ebaõnnestumise põhjuseks ei ole sageli mitte vale taktika, vaid kõige lihtsamate põhitõedega vastu eksimine. Tähtsaim on hea meeskond – töötahe, motivatsioon, koostöö ja kommunikatsioon.

Stažeerimisvisiidil kogetust on suur abi 5. ja 6. oktoobril Tallinnas toimuva rahvusvahelise konverentsi „Avaliku koosoleku (demonstratsiooni, miitingu, piketi, religioosse ürituse, rongkäigu) turvaline korraldamine – koostöö koosoleku korraldaja, kohaliku omavalitsuse ja politseiga“ ettevalmistamisel. Planeeritud konverents on jätk Euroopa Sotsiaalfondi projektile.

Jaak Kiviste

Politsei- ja Piirivalveameti kiirreageerimistalituse juhtivkorraldajameetnik

Meelis Rattas

Põhja Prefektuuri koordinatsioonibüroo planeerimisteestuse staabiameetnik

Tuvastaja Jelena Skabardis on esimene, kes vaatab oma arvutist kiiruskaamera salvestatud fotot.

FOTO: NELLI PELLO

Rätsepaülikond korraliku nõöbi juurde

Liiklusmenetlustalituse sinivalgetes ruumides Tallinnas Vikerlase tänaval on vaikne ja rahulik – kuulda on vaid hiireklõpse. Peale vaadates ei vihja miski, et **nendes kabinettides päästetakse elusid** ning infosüsteem, millega need inimesed töötavad, on omasuguste seas maailmas üks uudsemaid ja mugavamaid. Ometi on see just nii.

Linna teises otsas Ädala tänaval Politsei- ja Piirivalveameti korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo juhi Alo Kirsimäe kabinetis on selle nüüdisaegse elupäästmissüsteemi kohta kaustu meetriga mõõta. Esimesed paberid pärinevad 2003. aastast, kui seltskond Eesti politseinikke käis Leedus „kiirust ületamas“ – vaja oli selgeks saada, kuidas sealne kiiruskaamerate süsteem töötab. Samal aastal kinnitati Eestis rahvuslik liiklusohutusprogramm kolmainusliku eesmärgiga vähendada hukkunute arvu, suurendada inimeste teadlikkust ning mõjutada juhtide käitumist, mis nägi 2007. aastal II etapi rakenduskaavas ette automaatse liiklusjärelvalve.

Selle eelduseks olid seaduste muudatused, mille seas oli üks keerulisemaid kohti Eestis senitundmatu omaniku vastutus ning infosüsteemi loomine.

Eeskuju Prantsusmaalt

Alo Kirsimäe sõnul võeti mõlemas kõige enam eeskuju Prantsusmaast, kus on ühtekokku töötamas üle tuhande kiiruskaamera ning ka õiguslik raamistik on meie omaga sarnane. Veel käidi inspiratsiooni otsimas Soomes, Suurbritannias, Austrias, Hollandis ja isegi Moskvas. Seal jäi silma digitaalallkirja lahendus, mis isikutunnistuse püsikasutajate suu muigele ajab. Tegemist oli robotkäega, mis jäljendas

ametniku pookstave vankumatu täpsuse ja sobiva pastakaga. Meie süsteemi puhul on inimkäelist allkirja vaja vaid erandkorras.

Esimesena vaatavad Vikerlase tänavamenetluskeskuses kaamera salvestatud fotot tuvastajad Tiia Aljas ja Jelena Skabardis. Numbrimärk pildil näib olevat suur ja selge, ometi teavad juba mitmekuise praktika saanud naised, et alati ei pruugi see nii olla. „Vanemate, keskelt kruviga kinnitatud numbrimärkide puhul on näiteks G ja C eristamine päris keeruline. Selleks on meil seina peal numbrimärkide näidised, kus on kõik tähed ja numbrid olemas. Nii saab võrrelda erinevaid kaldenurki ja kujusid,“ räägib

FOTO: NELLIPELLO

Sellisena kuvab hoiatusmenetluse infosüsteem (HIS) kaamerasalvestise kiiruseületajast.

liiklusmenetlustalituse juht Toomas Kaarepere. Tiia ja Jelena ülesanne on kontrollida fotole salvestatud sõiduki numbrit ning sisestada see vastavale andmeväljale. Positiivseks tuvastuseks on tarvis, et süsteemi pakutud variant ja inimese kinnitus oleks ühesugused. Nii käiakse pilt pildi haaval läbi kõik, kes on Tallinna-Tartu maanteel lubatust rohkem gaasi vajutanud. Keskmiselt on neid päevas paarsada.

Kümme töomesilast

Tuvastajate kinnitus saadab andmed infosüsteemidesse pöörlema, kust nad trahviteatele vajalikud andmed külge saavad ning siis eeltäidetuna Andres

Riivitsa või Peeter Sermani arvutis maanduvad. Nende meeste ülesanne on andmevälju kontrollida – kas aadress on terviklik, indeks olemas, kas fotol oleva Ford Fiesta asemel ei ole sõiduki mudeliks märgitud Toyota Land Cruiser vm. Kui kõik on õige, jääb üle teade vaid digitaalallkirjastada ning trükivormile saata. Kui inimesel on eesti.ee keskkonnas meiliaadress, jõuab teade temani e-postiga. Vastasel korral läheb teade rahvastikuregistri- või äriregistrijärgsele aadressile. Eesti Elektronpostis, kus trahviteated paberile trükitakse ja väljasaatmiseks ette valmistatakse, on töö samamoodi ülitõhus. Viiskümmend järjekordset trahviteadet murtakse kokku ning pistetakse õigete aadressidega ümbrikutesse kiiremini, kui jõuad öelda „hoitamismenetluse infosüsteem“.

Ainult tuvastajatest ja teatekoostajatest menetluse koguprotsessis siiski ei piisa. Keskuse 200ruutmeetrisel pinnal töötab praegu kümme inimest. Jaan Pärensoni ülesanne on kontrollida n-ö probleemseid juhtumeid, kus tuvastaja ja kaamera kinnitused kokku ei lange, Marianne Heinmäe ja Alla Telegin tegelevad vaidlustustega ning Liina Vaima ja Mari Mõlter vastavad inimeste päringutele ning korraldavad asjaajamist.

Tulevikuperspektiivis menetleb talitus ka lisanduvate kiiruskaamerate ning Tallinna linna kavandatavate foore ja ühissõidukiridasid jälgivate kaamerate salvestisi.

Keeruline, ent mugav

Lõppkasutajale ülilihtne hoiatamismenetluse infosüsteem on seest siiruviruline nagu sibul. Kui üldjuhul teatakse, et andmed tulevad liiklusregistrist ning rahvastiku- või äriregistrist, on lahendus tegelikult seotud kaheksa välise infosüsteemiga, lisaks on tal kokku 29 liidestuspunkti politsei enda infosüsteemides. Kaamera ise on süsteemi kõige lihtsam lüli. „Kiiruskaamera on nagu nõop, mida saab poest osta. Nööbi juurde korraliku pintsaku saamiseks oli meil põhimõtteliselt vaja lammast, kes annaks

FOTO: KAAREL TIGAS/ÕHTULEHT/SCANPIX

Kommentaar

Tallinna-Tartu maantee kiiruskaamerate projekti Maanteeameti-poolse meeskonna jaoks sai kavandatu valmis juba novembrikuus ning praegu tegeleb sellega enamasti vaid üks inimene. Igapäevane rutiin on kõigi 16 kaamera kontrollimine – kas on häireteateid või ebaharilikke muutusi mõõtmistulemustes, kas fotode kvaliteet vastab nõuetele, kas kaameraposti klaasid on puhtad. Juba on alanud töö lisakaamerate paigaldamiseks Pärnu maanteele ning kavas on püsiloenduspunktidest kogutud andmetel põhinev analüüs selle kohta, kuidas on uus süsteem mõjutanud kiirusi kaameratevahelistel lõikudel.

Maanteeametile omastest tee-ehitusprojektidest tublisti erinev kiiruskaamerate süsteemina tööle panek ei olnud lihtne

ülesanne, kuna alustada tuli nii õigusloome kui ka kaamerate mõttes nullist. Projekti lõpptulemusena üles seatud 16 lidarskanneriga masinat ning andmekogumise ja -vahetuse süsteem on teiste riikidega võrreldes siiski vägagi uudsed. Lidarskanneri pluss mõõtevahendina on see, et seade skannib kogu teepiirkonda ja suudab mõõta korraga mitme sõiduki kiirust mõõtepiirkonnas. Kui fotole jääb mitu sõidukit, näitab süsteem täpselt, millise sõiduki kiirust mõõdeti. Samuti suudab süsteem ise eristada suuri ja väikesi sõidukeid, millele kehtib erinev kiirusepiirang.

Automaatne liiklusjärelvalve on kasvav trend kogu Euroopas. Kasutatavad süsteemid pole siiski ühesugused. Näiteks mõõdetakse Hollandis ja Austrias kiirteedel ning tunnelites üha enam mitte hetkekiirust, vaid keskmist kiirust. Selleks

pildistatakse kahes punktis kõiki sõidukeid ning nende keskmine kiirus leitakse selle teelõigu läbimiseks kulunud aega arvestades. Lisaks kulukusele seab süsteemidele omad piirangud riikide õigussüsteem, kuna näiteks Rootsis ei tuleks kõne allagi pildistada sõidukit, mis ei ületa kiirust.

Ka Eestis on kavas automaatset liiklusjärelvalvet laiendada ning esimesed 8 lisanduvat kaamerat tulevad praeguste kavade kohaselt juba selle aasta lõpuks Tallinna-Pärnu maanteele Pärnu maakonna piiresse. Kohtade valik täpsustub lähikuudel. 2011. aasta lõpuks võiks kiiruskaamerate kaetud teelõike olla kokku 160 km ulatuses ning kaameraid kokku umbes 40.

Siim Vaikmaa

Maanteeameti liikluskorralduse osakonna peaspetsialist

FOTOD: ALO KIRSIMÄE

Ajaloolised kaadrid - Eesti Elektronpostis trükitakse paberile ja valmistatakse väljasaatmiseks esimesed kiiruskaamerate trahviteated.

villa, et saaks riidet, millest õmmelda ülikond,“ kirjeldab Alo Kirsimäe infosüsteemi hankimise keerukust. Just seetõttu ei räägitud kolm kuud võtnud hankeprotsessis ka tähtaegadest – vaja oli töötavat süsteemi, mitte kuupäeva.

Liikluse rahustaja

Süsteemi uudsust ning mugavust kiidab nii Toomas Kaarepere kui ka Alo Kirsimäe. Andmete töötajate elu teeb lihtsaks see, et tänu päringutele mitmetest andmebaasidest on väga palju välja eeläidetud. Nii välditakse käsitsi sisestamisel pahatihti juhtuvaid vigu ja võidetakse aega. Samas on sellel supervõrgul ka oma nõrk külg – piisab tõrkest ühes lülis ning menetluskeskuse töö on häiritud. Need riskid kaalub aga üles kasutusmugavus, mis on lausa revolutsiooniline võrreldes algelisemate lahendustega, kus kaamerapilt filmilindile jäädvustub ning seda kaaderhaaval töödeldakse.

➤ Kiiruskaamerate süsteem on ennast liikluse rahustajana õigustanud. Motiveerigu juhte võimalik trahv või tahtmine ohutumalt sõita, kuid üle poole neist on ohtlikel lõikudel oma käitumist muutunud.

SMITI projektijuht Pirgit Lekko räägib, et kasutusmugavuse osas olid unistused isegi suuremad kui lõpuks valminud versioon. „Detailanalüüsi faasis käisime Alo Kirsimäe ja Ele Nukaga kogu süsteemi põhjalikult läbi ning veetsime tunde, üritades kõiki võimalikke vajadusi ette näha. Seotud andmebaaside arvu ja omanäolisust arvestades oli üldpildi silme ees hoidmine päris paras, ent põnev proovikiivi.“ Ka Pirgit ütleb, et süsteemi teevad keeruliseks ja samaaegu mugavaks just liidestatud andmebaasid. „Võtsi-

me arvesse kõikide nende süsteemide loogikaid ja iseärasus, et lõpptulemus oleks töökindel ja kasutajale käepärane.“

10. maist töötab menetluskeskus päriselt, st saadab trahviteateid. Veebruaris alanud katseperioodil, kui kiiruseületaja sai trahvi asemel hoiatus-teate, ei olnud tööd siiski vähem. Küll andsid need kuud hea võrdlusmaterjali praeguse olukorraga, samuti said liiklejad harjuda mõttega, et Tallinna-Tartu maantee ohtlikel lõikudel järgneb nüüdsest alati rahatrahv. Praegu võib öelda, et süsteem on ennast liikluse rahustajana õigustanud. Motiveerigu juhte siis võimalik trahv või tahtmine ohutumalt sõita, kuid üle poole neist on ohtlikel lõikudel oma käitumist muutnud. Võib kahtluseta öelda, et see üsna väike kollektiiv Vikerlase tänaval ja inimesed, kes süsteemi kasutusele võttu ette valmistasid, on Eesti liikluses muutnud asju paremaks.

Tuuli Härson

Politsei- ja Piirivalveameti pressiesindaja

Turvalise ja parema elu nimel

FOTOD: PIIRIVALVEOSAKONNA ARHIIV

Kui tavareisija meelest on piirivalvuri töövaid kontrollpunktis passi küsida või binokliga piiririkkujaid otsida, siis tegelikult on piiril töötaja **ametkohustused** märksa suuremad ning ulatuvad nii kodu- kui ka välismaal piirilt palju kaugemale.

Pärast 2007. aasta detsembrit, mil Eesti sai Schengeni viisaruumi täieõiguslikuks liikmeks, töötavad Eesti piirivalvurid selle nimel, et peale Eesti oleks turvalisem ja parem elu kogu Euroopa Liidus. See paneb Eesti piirivalvuritele suure vastutuskooorma.

Eesti piirivalve vastutab lisaks meie enda riigi elanike turvalisusele 25 Schengeni riigi 400 miljoni elaniku turvalisuse eest. Kokku ületab Schengeni piire 900 miljonit inimest aastas, kellest Eesti piiri ületab 15 kuni 19 miljonit. Eesti vastutada oleva välispiiri piirilõigu pikkus on 1107,2 km. Kokku on Euroopa Liidul välispiiri 51 498 km, st Eesti vastutab 2,2 prot-

sendi pikkuse lõigu eest. Proportsionaalselt tundub Eesti osa olevat väike, kuid peame arvestama, et mitmel liikmesriigil ei olegi enam välispiiri maismaal. Seega loodavad nad Eesti piirivalvajate kvaliteetse töö peale.

Kiire ja sujuv piiriületus

Politsei- ja Piirivalveameti piirivalvealase koostöö büroo juhi piirivalvekolonelleitnant Sven Andersoni sõnul on kõigi Schengeni riikide piirivalvurite tööle kehtestatud ühtsed standardid. Üks piirikontrolli korraldamise nõudeid on näiteks tagada kiire ja sujuv piiriületus. See tähendab omakorda, et piirivalvurite töös tuleb otsused teha

Tervitused Kreeka-Türgi piirilt Frontexi ühisoperatsioonilt 09.06.10. Frontexi ühisoperatsioonilt. Koostöös soomlastest kolleegidega avastati tagaolevast veokist ebaseaduslikult Schengeni viisaruumi siseneda soovijad.

kiiresti. Enamik piiriületajatest (98 protsenti) on küll seadusekuulekad, kuid ülejäänud 2 protsenti tuleb piiriületajate koguhulgast siiski tuvastada. Avastada tuleb nii petturid kui ka võltsitud dokumentide kasutajad, ent inimesedki, kes pahatahtlikult ei soovi riigist pärast lubatud aja lõppemist lahkuda. Piirivalvekolonelleitnandi sõnul sisenebki 50 protsenti ELi ebaseaduslikest sisserändajatest korrektse reisidokumendi ja viisaga.

Euroopa sotsiaalne heaolu tõmbab vaestest riikidest pärit sisserändajaid ligi nagu mesi karusid. Eriti kiputakse just sinna, kus nende etniline kogukond on end juba sisse seadnud või kus on suuremad sotsiaalsed garantiid. Eesti õnneks veel nende riikide seas ei ole, kuid kuulumine Schengeni viisaruumi ning hea parvlaeva- ja lennuühendus on viimastel aastatel avaldanud survet ka Eestile ja Eesti piirile.

Euroopalik piirivalvekuultuur

Piire tuleb valitseda terviklikult nii, et oleks tagatud nii riigi välis- kui ka sisejulgeolek. Keskseks osaks kontseptsioonist peetakse neljaastmelise piirikontrolli mudelit. Lihtsamalt öeldes tähendab see mudel tulemusliku piirivalvamise jaoks eeltöö tegemist

➤ Eesti piirivalve vastutab lisaks meie enda riigi elanike turvalisusele 25 Schengeni riigi 400 miljoni elaniku turvalisuse eest.

juba piirist kaugel ning mitte ainult naaberriikides. Piirihalduse seisukohalt jaotuvad riigid kahte kategooriasse: ebaseadusliku sisserände lähte- ja transiidiriigid. Esimesed on need, kust illegaalid pärinevad, teise kategooriasse kuuluvad riigid, kust üritatakse läbi tulla. Seejuures võivad riigid olla ühel ajal nii lähte- kui ka transiidiriigid.

Piirivalvevaldkonna jaoks on üks pikaajalisemaid ja väga olulisi koostööpartnereid Venemaa. Piirivalve töötab iga päev koos Venemaa piirivalvega piiriesindajate institutsiooni kaudu. Koostööd tehakse nii piirivalvejuhtide tasandil kui ka erinevate piirivalveveekspertide töökohtumiste kaudu. Eesti-Venemaa piiril on aegade jooksul aset leidnud erineva keerukusega piirisündmusi, seni on kahepoolset suudetud kõik probleemid lahendada ilma poliitilist tasandit kaasamata. Piirihalduse olulisi küsimusi lahendades

on mõlema riigi piirivalvamise eest vastutajad valmis langetama otsuseid operatiivselt.

Tihe koostöö ja teabevahetus on Eestil peale Euroopa Liidu liikmesriikide ka Valgevene, Moldova, Georgia ja Aserbaidžaaniga. Koostöö nende riikide piirivalvuritega aitab edasi kanda euroopalikku, efektiivset ning ressursisäästlikku piirivalvekuultuuri. Piirihalduse koostöölepeid on piirivalvevaldkonnal sõlmitud 12.

Koostöö aitab probleeme lahendada

Üleeuroopalise tõhusa piirihalduse seisukohast on äärmiselt oluline koordineeritud koostöö 2005. aastal loodud ning Varssavis asuva ELi välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuriga Frontex. Kõik 25 Schengeni ühtse viisaruumiga liitunud riiki osalevad agentuuri juhtimises võrdse hääleõigusega. Agentuur on täpselt nii tugev, kui tugev on tema kõige nõrgem liige. Agentuur tegutseb samal põhimõttel nagu kaitseorganisatsioon NATO: ühe mure on kõigi mure.

Frontexi juhtimisel on loodud üleeuroopaline kiirreageerimisvõimekus ehk kiirreageerimisüksused, kes peavad suutma jõuda otsuse tegemisest

Igapäevased väljakutsed maa-, mere- ja õhupiiril on Schengeni liikmesriikide välispiiril sarnased - ebaseaduslik sisseränne, inimsugeldamine, võltsitud reisidokumendid, varastatud sõiduvahendid ja palju muud. See loob selge ja tugeva vajaduse koos töötada.

Piir on rahvusvaheliste probleemide kokkupuute punktiks. Nende lahendamiseks on sõlmitud 12 koostöö kokkulepet ning koostöö arendamine uutesse regioonidesse on tõusev trend.

viie tööpäeva jooksul ükskõik millisesse Euroopa Liidu punkti. Eesti on loonud 30-liikmelise spetsiifiliste oskustega piirivalvekesperitidest koosneva üksuse. Lisaks sellele on liikmesriigid välja pannud ühise tehnikaressursi, mida kaasatakse ühisoperatsioonidele. Näiteks on Eesti välja pannud lennuki ja soojuskaamerateaga varustatud sõiduki. 2009. aastal osales ELi välispiiril toimunud ühisoperatsioonidel, st valvas ELi välispiiri 78 Eesti piirivalvurit kokku 1313 operatsioonipäeva. Samalaadne tegevus jätkub tänavu.

Ühiskasutusse antavate ja Frontexi hallatavate tehniliste vahendite hulka kuuluvad muu hulgas mobiilsed radarid, lennukid, kopterid, laevad, ent ka võltsitud dokumentide avastamise vahendid, südamelöögidetektorid jpm. Frontexi tegevus põhineb pideval riskianalüüsil, mille alusel piirilõikudele, kus on vaja kontrolli tugevdada, saadetakse lisajõudu. Ühisoperatsioonidel ühiste standardite järgi tegutsemiseks ning professionaalsuse suurendamiseks korraldatakse koolitusi. Tavaliiklase koguneb treeningule üsna kirju seltskond. „Kohal on kaheksast riigist 50 ametkonna esindajad, kes alluvad 30 ministeeriumile. Kõigil on erinev väljaõpe, kultuur ja töökogemus. Eesmärk on ühtlustada taset sellisel,

et ükskõik millisele piirilõigule tööle asudes mõistetak teineteist ning töökorraldust,“ räägib Sven Anderson. „Selliste treeningute kavandamine, korraldamine ja nendes osalemine on keerukas kõigile.“ Euroopas on kokku 400 000 erineva taustaga piirivalvurit. Tänavu on plaanitud 36 koolitust.

Hindamiseks valmis

Frontexi ülesanne on koordineerida ka ebaseaduslikult riikidesse saabunud isikute väljasaatmist. Paljud ebaseaduslikult Euroopa Liitu saabunud inimesed on tegelikult ohvrid. Nad on maksnud kuritegelikule organisatsioonile parema tuleviku nimel suure summa raha. Kui tekib probleeme, ei aita kuritegelikud organisatsioonid inimesi.

Ebaseaduslike sisserändajate päritoluregioonid on väga erinevad ning sõltuvad suuresti majanduslikust ja poliitilisest olukorrast maailma riikides. Näiteks sai Eesti oma kogemuse väljasaatmisel Afganistani enne, kui agentuur asus planeerima ühist väljasaatmist sellesse regiooni. Tagasisaatmiste ühislendude korraldamine on kõigile riikidele tõsine ülesanne ning seab tingimuse tõhustada koostööd selleski valdkonnas. Ebaseaduslike sisserändajate väljasaatmine on riikide

jaoks kulukas ja keerukas, ühiselt teostatud ning korraldatud lend aitab kulusid jagada ja väljasaatmisi tõhustada.

Olles juba mõne aasta Schengeni viisaruumi kuulunud, käivad Eesti piirivalvurid Schengeni nõuetele vastavust hindamas teisteski riikides. „Hindamine annab kogemusi ja avardab silmaringi,“ sõnab Sven Anderson. Samamoodi käiakse hindamas meid. Piirivalvealase koostöö büroo juhi sõnul ei tekita see töötajais ärevust, sest Eesti piirivalve töötab nii, et hindamiseks ollakse valmis igal ajal.

Piirivalvekolonelleitnandi sõnul on Euroopa Liiduga liitunud riigid võtnud endale kohustuse ning kokku leppinud arendada ühtselt piiride valvet. See tähendab veelgi suuremat teabevahetust, uute tehnoloogiate ja tegutsemisviiside arendamist ning sideohvitseride võrgustiku tugevdamist kolmandates riikides. Kohe oleme valmis saatma piirihalduseksperite abiks meie suursaatkondadele ja konsulaaresindustele Moskvas, Peterburis, Pihkvas ning Minskis. Samuti on sõlmitud koostöökokkulepe Läti kolleegidega meie huvide esindamiseks Georgias, Valgevenes ja Venemaal.

Tiit Efert
(Profimeedia)

Nippe hüvaks puhkuseks

Puhkus on hea võimalus lõhkuda igapäeva(töö)elu monotoonsust. Igaühele meeldib ju mõneks ajaks sellest pääseda. Uued kogemused on suurepärased, kuid selleks tuleb **puhkus planeerida**. Nii säästad raha ja aega.

Puhkuse planeerimise esimene samm on otsustada, millal ja kuhu minna. Puhkuse aeg on kvaliteetaeg sulle ja sinu perele. Tuleb läbi rääkida ning välja selgitada, millal on perel kõige rohkem aega ühiselt ära olla. Kui parim võimalik aeg on leitud, peab otsustama, kuhu minna. Valitud puhkuse aeg isenesest määrab kohtaelistused sõltuvalt aastaajast ja ilmast.

Puhkus peaks olema aeg lõõgastuseks ning enda jaoks olemiseks. Kõik peaks olema lihtne ja stressita. Paraku võib mõnel puhul kujuneda puhkus pingerohkeks ajaks kodust eemal. Võimalikult stressita puhkuse tagamiseks on terve hulk häid soovitusi.

Mõtle puhkus läbi

Kõigepealt tuleks olla kindel, et puhkus on hästi läbi mõeldud. Kõige roh-

kem pingeid tekitab sellistest asjadest, et tellitud majutus öeldakse üles, väljalennud jäävad ära või pagas läheb kaduma. Niisuguseid stsenaariume aitab ära hoida varasem planeerimine. On mitu head soovitusi tagamaks, et lennuk ei stardiks enne teid (ole õigel ajal lennujaamas, varu aega turvakontrolliks, ole ettenähtud ajal lennuväravas). Kindlasti on muretum istuda varem lennujaama kohvikus, oodata oma lendu ja alustada oma puhkust pigem pisut varem.

Hoia lapsed ohjas

Hea oleks ennast lödvaks lasta ning pidada meeles, et puhkus on alanud. Selleks tuleb teadlikult pingutada eriti neil, kes pisisjade pärast kergesti ärrituvad. Kui ka teie kohvrid ilmuvad pagasilindile viimasena, ei tasu närvi minna – hingake sügavalt ja nautige

igat oma puhkuseminutit, isegi kui veedate seda esialgu lennujaamas.

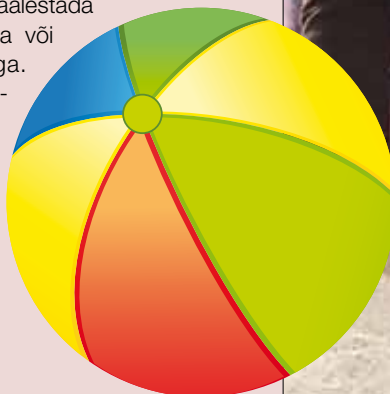
Lapsed on soovitatav ohjas hoida. Nad on puhkusest ärevil, eriti just teel sihtkohta. Lakkamatud küsimused „kas me oleme juba kohal” või „millal me jõuame” võivad vanemate kannatuse proovile panna isegi enne lõbusid töötava perepuhkuse algust. Selle vastu aitavad ettenägelikult kaasa pakitud põnevad tegevused lastele nii reisi kui ka puhkuse ajaks. Mõni laps võib puhkusel oo-

Puhkus lastega

Kui puhkus väikeste lastega on eelkõige suvemõnude nautimiseks, siis suuremate lastega jõuab kätte aeg rikastada nende silmaringi. Nii võib koolilastega plaanida suveteema, uurida näiteks enne infot/materjali puhkuse sihtpaiga kohta (ajalooline taust, laste omatehtud ajaskaala tähtsatest sündmustest, retkede kaardistamine, raamatud-filmid sihtpaiga kohta, laste valitud vaatamisväärsused ja tegevused, võimalikud üritused sihtkohas) ning virgutada nii nende oskusi.

Suvepuhkus on suurepärase aeg põimida tegevustesse mõni ülesannete

lahendamine või lugeda lastega ühiselt raamatuid (kohustuslikku kirjandust). Kui laps alustab järgmisel kooliaastal uue võõrkeele õppimist, siis oleks hea teda enne häälestada kas kassetidega või teleprogrammiga. Haridustegevustega ei tohiks muidugi üle pingutada – 30 minutist päevas piisab täiesti.

data lõbustamist 24 tundi päevas. Vanemad teavad, et mõned tunnid toas tegutsedes veeta pole üldse halb mõte, kui igavlevale lapsele on midagi kätte anda.

Lõpeta muretsemine koduste asjade pärast. On inimesi, kellele tekitab oma kodust lahkumine stressi. Kokkulepe mõne usaldusväärse sugulase, sõbra või naabriga, kes kodust läbi

astub ja silma peal hoiab, et kõik on pererahva ära olles korras, aitab olla rahulik tagasitulekuni.

Ära koorma päeva üle

Muidugi tuleb puhkuse ajaks tööasjad peast välja saada. Mõistlik on enne puhkuse algust koos asendajaga olulised küsimused/teemad üle vaadata – ka siin aitab hea planeerimine hoida ära ülesannete kuhjumist töölauale ajaks, kui naastakse.

Puhkust plaanides on mõistlik jätta päev tegevustega üle koormamata. Kuigi on väga ahvatlev näha ja käia nii palju kui võimalik, ei taha keegi ennast ühe päevaga ära väsitada. Tõenäoliselt õnnestub rahulikult ära näha kõik see, mida te tõesti tahate siis, kui oma kava pigem kokku tõmbate. Aitab ka soovi-

tud tegevuste järjestamine selle alusel, mida te kõige rohkem teha tahate – nii jääb pingerea alumine ots ootama tulevase puhkuse/reise. On võimalik, et puhkuse ajal saab tutvuda mõne erilise huviväärsusega, aga ei tohiks olla stressis, kui ei leidu aega kõige jaoks.

Helle Niit

*Politsei- ja Piirivalveameti
personalibüroo juhtivspetsialist,
psühholoog*

Perepuhkus või puhkus perest?

Mitte alati ei lange elukaaslaste puhkuseaegsed lemmiktegevused ühte. Head suhted sisaldavad ka teineteise huvide toetamist. Nii võivad paarid otsustada, et aeg-ajalt puhatakse eraldi. Kooselu ei tähenda, et ollakse üks. Sagedi võetakse puhkus aasta jooksul välja mitmes jaos, alati ei õnnestu seda elukaaslasega teha samal ajal. Lisaks võib partneritel olla üsna erinev arusaam sellest, mis on lõbus või põnev: näiteks ühele suusatamine, teisele sukeldumine. Säärased soolopuhkused ei peaks asendama siiski ühist või perepuhkust. Partneri julgustus võtta aega iseendale ja oma sõpradega koosolemisele on toetus oma individuaalsusele. Aeg eraldi annab võimaluse igatseda teineteise järele ning hinnata paremini rolli, mida teinepool koduses elus täidab. Muidugi saab puhkaja olla eemal perekondlikest kohustustest. Nädalalõpp või puhkusepäevad koos sõpradega võimaldavad hoolitseda muudegi oluliste suhete eest.

Puhkuse ajal ilma partnerita kogetakse keskkonda teisiti kui ühiselt – uudsemalt, mida hiljem on hea teisega jagada.

FOTO: SHUTTERSTOCK

FOTO: ENN KUUSIK

5 km ring Mõedaku spordibaasis oli ratturitele tõeline proovikivi.

Jalgrattakross 2010

14. mail peeti Mõedaku spordibaasis Lääne-Virumaal Eesti politsei jalgrattakross 2010. Tehniliselt raskel 5 km ringil pandi proovile nii sportlaste füüsiline kui ka vaimne ettevalmistus.

Noorimate naiste vanuseklassis, kus distantsi pikkus oli 20 km, osutus edukaimaks Marian Muuga Lääne-Prefektuurist ajaga 1.30,14. Vanuseklassis 30–39 kuulus ülekaalukas võit ajaga 1.26,52 Jelena Všiitsevale Ida-Prefektuurist. 40–49aastaste klassis sai Annela Floren Ida-Prefektuurist konkurentsilt kaela kuldmedali, läbides 15 km ajaga 1.08,59, sest oli selles vanuseklassis ainuke naine, kes oli võistluspaika saanud.

Meeste vanuseklassis 50+, kus läbida tuli 20 km, sai meistrimedali Heldur-Valdek Seeder Politsei- ja Piirivalveametist. 40–49aastastest oli edukaim Aivar Ridamäe Politsei- ja Piirivalveametist (aeg 1.03,12). Mehed vanuses 30–39 läbisid 30 km distantsi ning kõige kiiremini sai sellega hakkama Jaanus Müür Lääne-Prefektuurist. Tema aeg oli 1.45,27. Noorimate meeste hulgas võidutses Allar Raja Põhja-Prefektuurist ajaga 1.33,29.

Rakvere võõrustas kergejõustiklasi

8. juunil võõrustas Rakvere spordikeskus Politsei- ja Piirivalveameti kergejõustiklasi. Võisteldi 100 m jooksus, kaugus- ja kõrgushüppes, 800 m jooksus (naised), 1500 m jooksus (mehed), kuulitõukes, odaviskes ning kettaheites.

Sel aastal oli uuendusena palju rohkem vanuseklasse kui varasematel aastatel. Vanuseklassid olid –29, 30–34, 35–39, 40–44, 45–49 ja 50+ eluaastat. Ühtekokku tehti võistlustel 480 starti. Tänavu püstitati kergejõustiku meistrivõistlustel kaks uut politsei rekordit. Mõlema rekordi autor

oli Moonika Aava, kes viskas oda 50.03 (eelmine 30.06) ning tõukas kuuli 11.69 (eelmine 11.52).

Vaata võistluste tulemusi Eesti Politsei Spordiliidu kodulehelt www.politsei.ee/eps

FOTO: MAILI ARRO

4 x 100 m jooksus said meistrimedalid kaela Põhja-Prefektuuri naiskond koos seisus Annika Tikk, Anastassia Gerassimova, Inga Laine ja Anu Asu. Teisele kohale tuli Lääne-Prefektuuri ja kolmandale Ida-Prefektuuri naiskond.

Suled lendasid Hiiumaal

4. ja 5. juunil peeti Hiiumaal politsei sulgpalli-meistrivõistlused, kus esimesel päeval olid kavas individuaal- ning teisel paaris- ja segapaarismängud.

Naiste individuaalvõistlusele oli tulnud 18 naist ning võitjana väljus Margit Maidla PPAst. Meeste individuaalvõistlusest võttis osa 24 sportlast. Kaotusekibedus jäi tundmata Lõuna Politsei Spordiklubi liikmel Väino Kiurul.

Hoolimata esimese päeva raskest tur-

niirist olid kõik sportlased valmis teisel päeval võistlust jätkama. Vaieldamatult oli parim naispaar Margit Maidla ja Tiina Vellet PPAst, võites kõik peetud kuus mängu. Meespaare oli üksteist ning võiduka lõpuni jõudis Lõuna Politsei Spordiklubi duo Tanel Viirmann ja Väino Kiuru.

Segapaarismänge mängiti olümpiasüsteemis. Võitnud kokku neli mängu, sai tänavused meistrimedalid kaela Lõuna Politsei Spordiklubi paar Tiina Kotke ja Tanel Viirmann.

Teenistuspüstolist laskmise meistri-
võistlustest võttis osa 148 võistlejat.

Selgitati parimad laskurid

21. mail kogunesid politsei parimad laskjad Männiku Kaitseliidu lasketiiru, kus toimusid esimesed PPA politsei teenistuspüstolist laskmise meistrivõistlused.

Kokku võttis osa rekordiliselt 148 võistlejat – 12 naiskonda ja 32 meeskonda. Meistriklassi tulemuse (üle 170 silma) ületas 29 laskurit. Naiste individuaalarvestuses võitis 171 silmaga PPA koordineerimisbüroo planeerimistalituse nõunik Õie Toomse.

Meeste individuaalarvestuses võisteldi

eraldi teenistuspüstoli Makarov ja muude 9 mm teenistuspüstolite (Sig, CZ, Glock jne) laskmises. Makarovi arvestuses võitis 180 silmaga PPA personalibüroo koolitus- ja arendustalituse politseileitnant Ants Kalev. Muude 9 mm teenistuspüstolite arvestuses oli võistlus kõige tasavä-

gise, esikolmik lasi võistlustel välja ühe tulemuse ning paremusjärjestuse määras võistlusreeglite järgi II seeria tulemus. Võitis 180 silmaga (Sig 226) kriminaalpolitsei-osakonna ülemispektor Marko Meister.

Naiskondadest saavutas 493 silmaga esimese koha Ida Prefektuuri naiskond koosseisus Janne Alliku, Irina Korabljova ja Kristiina Figlovski. Meeskondliikud oli 525 silmaga parim PPA meeskond koosseisus Ants Kalev, Oliver Purik ning Ain Muru.

LÜHIDALT

Parimad mälumängurid on õigusbüroost

18. mail korraldati PPA esimene ühine mälumänguturniir. Tasavägises heitluses sai esikoha ning mälumängu rändkarika omanikuks õigusbüroo võistkond „Las naised ütlevad“ koosseisus Tiina Vellet, Raige Penjam ja Madis Reimand. Võidu-

tiim kogus võimalikust 80 punktist 59 ning edestas ühe punktiga võistkonda „PTB 1“ koosseisus Tõnu Raid, Vello Küla ja Kalle Kaljuste. Kolmandana väljus heitlusest üks kommunikatsioonibüroo esindustest „Raske õppustel, raske õppustel“, kuhu kuulusid Tuuli Härson, Mihkel Loide ja Valter-Kristjan Oberg, kogudes 50 punkti.

**Õigusbüroo võidumeeskond tööhoos:
Raige Penjam (vasakult),
Tiina Vellet ja Madis Reimand**

FOTO: NELLI PELLO

Juhid pidasid spordipäeva

9. juunil pidasid PPA ja prefektuuride juhid Võrus spordipäeva. Füüsiliste katsete kirja saamiseks tuli teha kätekõverdusi, pingutada kõhulihaseid ning joosta kolm kilomeetrit. Füüsiliste katsete esikolmikusse tulid Madis Järv PVOst, Valeri Kutuzov PVO lennusalgast ja Aimar Köss

Ida Prefektuurist. Jooksurajal korralikku juhile kohast südikust välja näidanud peadirektor Raivo Küüt ütles jooksu lõpuks higist leemendades tulemusele kommentaariks, et „muidu oli hea, aga tempot oleks võinud juurde panna“.

Põhja prefekt Elmar Vaher näitas ringrajal samuti häid tulemusi, läbides 3000 meetrit ajaga 14.26. Neil, kellel

Füüsiliste katsete kirja saamiseks tegid juhid kätekõverdusi, pingutasid kõhulihaseid ning jooksid kolm kilomeetrit.

ametikoht füüsiliste katsete tegemist ei nõua, oli võimalik oma lõbuks sportida ja läbida kepikõnnirada või proovida kaljuronimisseina.

President käis piiril

„Eesti piirivalvel lasub kahekordne vastutus – kaitsta Euroopa Liidu välispiiri ning hoida Schengeni ühtne viisaruum puhas näiteks illegaalsetest põgenikest või rahvusvaheliste autovaraste ja salakaubavedajate liikumisest,“ ütles president Toomas Hendrik Ilves, kes tutvus mai viimasel ja juuni esimesel päeval piiri valvamisega Eesti kagu-, lõuna- ja läänepiiril.

^ President jälgimas piirivalvelaeval PVL-112 „Valve“ Pärnu lahes merepäästeõppust. Legendi kohaselt oli kummuli läinud paat kahe inimesega.

Γ President Toomas Hendrik Ilves ja Lõuna Prefektuuri piirivalvebüroo juht Tõnu Reinup Eesti-Venemaa-Läti piiride kolmikpunktis

< President tutvus piiri valvamisega Kulje lahe tammil. Taustal PPA piiriturvalisuse büroo juht Toomas Malleus (vasakul) ja peadirektori asetäitja piirivalve alal Tõnu Hunt

Võidupüha läks korda

23. juunil Viljandis toimunud võidupüha paraadil osalenud politseinikud jäid suurüritusega rahule. Suur roll ja abi oli ürituse toetamisel korrakaitsepolitseiosakonna liiklusüksusel, kes võttis enda õlule vastutuskorraldusliku poole pealt. „Oli meeldejääv päev,“ ütles Viljandi jaoskonna juht Alvar Pähkel.

^ Võidupüha paraad möödus meeleolukalt.

< Paraadi oli kogunenud vaatama rohkelt pealtvaatajad.

> Lõuna prefekt Tarmo Kohv asetas vabadussõjas langenute haudadele pärja.

Piirivalve konverents

Politsei- ja piirivalvekolledži Muraste koolis toimunud piirivalve aasta-konverentsil „Eesti piir muutub ajas“ 4. juunil keskenduti Eesti piirivalve tulevikule ning arutleti riikide ja ametkondade koostöö üle riigipiiri kaitsmisel. Konverents oli pühendatud kindralmajor Ants Kurvitsa 123. sünniaastapäevale.

FOTOD: JAAAN RÕÕMUS

➤ Peadirektori asetäitja piirivalve alal Tõnu Hunt kõnepuldis

✓ Konverentsil keskenduti piirivalve tulevikule.

Riigipea vastab kohaliku ajakirjaniku küsimustele Eesti-Läti kontaktpunktis Valka linnas.

FOTOD: JAAAN RÕÕMUS

Hea liikleja päev

21. mail oli Tallinnas Vabaduse väljakul hea liikleja päev, kus politsei oli väljas nelja jalgrattapatrulli, mootorratta, ATV ning väljuhi bussiga. Varustuse tutvustamise kõrval anti hüva nõu, kuidas ohutult liigelda. Üritusel osalesid Põhja Prefektuuri ja korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo liiklusjärelvalvetalituse töötajad.

^ Linlased tutvuvad politsei väljuhi bussiga.

➤ Liikluspolitseinik Birgit Niin jalgrattapatrullis

◀ Liikluspolitseinik Toomas Urva näitab väikesele huvilisele mootorratast.

Mälumäng

1 Soome ja Eesti kasutavad hümnina ühte ja sama Fredrik Paciuse viisi. Eesti hümniks kinnitati see 1920. aastal. Mis aastal kinnitati „Maamme“ ametlikult Soome hümniks?

2 Teadaolevalt on maailma suurimaks laulukooriks Eesti üldlaulupeo ühendkoor. Kui palju lauljaid selles kooris tavaliselt korraga laval on?

3 2004. aastal korraldas Yleisradio küsitluse, et selgitada välja kõigi aegade suurim soomlane? Kes tuli selles küsitluses esimeseks?

4 Jaapani mütoloogias on kolm püha aaret, keisrikoja kõige austatumad sümbolid. Need on juveel, mõök ning üks tavaline igas majapidamises leiduv objekt. Mis see on?

5 Tõenäoliselt tunneb iga Radari lugeja une pealt ära Ameerika Ühendriikide lipu. Mitu valget ja mitu punast triipu sellel on?

6 Läti rahvuslind on linavästri ja rahvusliil härjasilm. Peale selle on meie lõunanaabrid juba 1991. aastal valinud omale ka rahvusputuka. Maajumalanna Mara nimest tuletatud putuka lätikeelne nimetus *marite* on Lätis levinud ka naise nimena. Naisterahvaga seostatakse seda tiivulist teisteski keeltes, sh meie emakeeles. Kes see on?

7 Kui suur on tennises paaris- ja üksikmängu väljaku pikkuse vahe?

8 Muistses Egiptuses nimetati tarkadeks ehk tarkpeadeks teadjamehi, kes täitsid kaks tingimust. Esiteks pidid nad olema riigi teenistuses. Teine tingimus oli aga selline, mille järgi ei oleks targa nimetust välja teeninud ei Sokrates, Aristoteles, Leonardo da Vinci, Isaac Newton ega ka Albert Einstein. Mis oli targa teine tunnus?

9 1991. aastal avalikustas Venemaa valitsus, et leitud on bolševike poolt hukatud tsaar Nikolai II ja tema pere säilmed. Identifitseerimiseks vajasisid eksperdid DNA võrdlusmaterjali võimalikult lähedaselt järeletulijalt. Kelle antud vereproovi abil säilmeid tuvastati? Olgu öeldud, et mõni aasta tagasi võõrustas Eesti seda uhket päritolu isikut kõige kõrgemal tasemel.

10 Pildil olev vägev monument on pühendatud lahingus hukunud eestlastele. Selle autor on arhitekt Mart Port, kes sõdis ka ise hukkunutega koos. Enamik monumendil olevast raidkirjast on eesti keeles. Mis linnas asub pildil olev monument?

Küsimused panid kokku PPA õigusbüroo juristid Aare Höbe ja Tiina Vellet

1. Soomes ei ole kunagi vastu võetud seadusandlikku akti, mis kinnitaks „Mamme“ Soome hümniks. **2.** 18 000, rekord 24 500 1969. aastal. **3.** Soome president ja väejuht Carl Gustaf Emil von Mannerheim. **4.** Pöök. **5.** Kuus valget ja seitse punast - kokku 13 esialgu liitunud osariigi jagu. **6.** Lepatriinu (kaksstapp-lepatriinu). **7.** Pikkuses ei olegi vahet, väljaku laiuseliseks on kaks korda 1,37 meetrit. **8.** Kõrge vanus (vähemalt 110 aastat). **9.** Elizabeth II abikaasa prints Philipp, kellele oli tsaarina ema poolt vanatädi.

Kui tead vastust mälumängu viimasele küsimusele, saada see aadressile radar@politsei.ee märgusõnaga „Mälumäng“. Õigesti vastanute vahel loosime välja kaks Radari logoga saunalina.

Eelmise Radari mälumängu viimane küsimus kõlas: „Buuuri sõjas kasutasid mõlemad pooled neid luuretegevuseks. I maailmasõjas liigutasid Prantsusmaa ja Saksamaa sellega vägesid. 1937. aasta invasioonil Hiinasse kasutasid neid 50 000 jaapani sõdurit. Viimane neid kasutatav riik oli Šveits, kes saatis vasta-va rügemendi laiali 2003. aastal. Millega on tegu?“ Õige vastus on jalgrattad. Õigesti vastanute hulgast võitsid Radari saunalina **Igor Tsalpanov** piirivalveosakonna koordineerimiskeskusest ja **Paavo Tänav** Kuressaare kriminaalteenistusest.

Ristsõna vastuseid ootame samuti aadressile radar@politsei.ee märgusõnaga „Ristsõna“. Õigesti vastanute vahel loosime välja Radari logoga piknikulina-pleedi ja Radari logoga võtmehoidja. Kui soovid saata mälumängu ja ristsõna vastused koos, pane märgusõnaks „Vastused“.

Eelmise Radari ristsõna vastus oli „... nüüd katsetame kooselu“. Õigesti vastanute hulgast võitis Radari logoga ajalehehoidja **Janek Nau** Narva raudteepeetri-punktist. Radari logoga järjehoidja ning Apollo raamatukaupluse kinkekaardi võitis **Andres Lillipuu** Lõuna politsei-jaoskonna patrullteenistusest.

Radar soovib võitjatele palju õnne ja võtab nendega auhindade kättesaamiseks ühendust!

MUSU KOHT		ORINOCO LISAJÕGI	TERASEST TEHTUD	SEKUND	ÕLLE- KÕRVANE	TAPMINE	TAIM	MEHENIMI			
TOTSUTA- MA											
JUHIKS TEEB HEA SÕIDU...				PÕHJA- SÜVENDI							
APLUS ON ...				VIHMA...							
KAELUS				EKSIMINE ÜLLATUST VÄLJENDAV HÜÜATUS							
"... ASTUB ELLU" (V. ADAMS)					VERINE HAAV						
KOERATÕUG					KONKREET- NE TULEMUS						
SIIMENS		EEST LÄBI NÕIDUS						RIBURÄBU- LINE			
HÄRRA POOLAS				JUTILINE SEGAMIS- MASIN							
OMA- PÄRANE											
TÜKK			MÕISTEV HÜÜATUS PORINE (MURDES)			RAADIUS KÄIB POTI PEALE	KÜLJETÜKK (LIHA KOHTA)	MAAPINNA- LE AVANEV RÕHTKAE- VEÕOS	AASTA	INIMESE ENERGEETI- LINE VÄLI	KARTULI- KASVATAMI- SE MEETOD
AEDIK				HENN-RISTO ... (KIRJANIK JA BIoloog)							
KÄHKU				KERGESTI	KASVUHOO- NERIILUL TEGELANE HIINA MÜTOL SHOU...					KUTSUV HÜÜE	
KABE										RATTAD	
TONN		KÕHN ÕEL NAINE (ARGIK.) NÕÖR PUR- JELAEVAL					KÕÕGIVILI RÄNNAKUL				
PÜSI, RAHU				EHITUS- MATERJAL OSAKS SAAMA							
AINUÕIGUS						EEST (VMO.) HANEFARM				PIKO- VÕHUMÕO- GALINE	
MUNGALILL					VEEGA KOHA- LEKANTUD PINNAKATET SELTSIMEES			AHVILINE ... LOSKU- TOV			
VALUHÜÜE			AJAÜHIKUS SAADUD PII- MAKOGUS MEHENIMI								
ULMEKASEERIA								... HELENA HWANG WOO ... (KLOONIJA)			
VEENE K. EESSÕNA											
... JÄRVIS (LAULJA)					KÜPSIS DOKTOR						
SIRVILAUAD						LU- TEETSUM AMPER		... KIIRELT KOHALE EI JOUA EAST			
ÕPPEAINE (SLÄNGIS)				SURULIIST							

HAARAVAD RISTSÕNAD KÕIGILE
RISTIK

Lugemis- elamus

**Hingega raamat -
Carlos Ruiz Zafóni
„Tuule vari“ (Varrak, 2008)**

Kõik saab alguse sellest, kui ema kaotanud Daniel avastab ühel hommikul ärgates, et ei mäleta enam oma ema nägu. Isa viib ta lohutuseks Unustatud Raamatute Surnuaeda – salapärasesse raamatukogusse, kus Daniel valib välja ühe, mille maailm on unustanud ja mida ta töötab hoida. Danieli valdusse sattunud raamat toob kaasa teekonna Barcelona süngesse saladusse.

Tegemist on raamatuga, mis tuletab meile meelde elu fundamentaalseid põhiväärtusi ja võimalikke karisid, mis meid varitsevad. Oskuslikult on segatud Danieli ja tema hoida oleva Julian Caraxi raamatu tegelaste maailm. Ühel hetkel need segunevad ning nii Daniel kui ka tema lähedased on saanud osakeseks loost ja muutunud mängukannideks mängus, mis ei sõltu enam neist. See on salapärane lugu hukule määratud armastusest, vihkamisest ning kättemaksust.

Lugedes teost, saab kinnitust tõsiasi, et igal raamatul, igal kõitel on hing – kirjutaja hing ja nende hing, kes seda lugesid, sellega koos edasi elasid ning unistasid. Iga kord, kui raamat uutesse kätte läheb, iga kord, kui kellegi pilk üle ta lehekülgede libiseb, kasvab tema vaim suuremaks ja tugevaks.

Kirjaniku loodud tegelaskujude kaudu avanevad nauditavalt nii ajastu kui ka olustiku kirjeldused ning sellal domineerinud meeleolud Kataloonia ühiskonnas.

Kataloonia pealinnas käinuna leidsin tuttavaid kohti linnapildist.

Einar Lillo
Põhja
Prefektuuri
koordinat-
sioonibüroo
planeerimis-
teenistuse
vanem

Uudiskirjandus raamatukogudes

Borderlands of Western Civilization

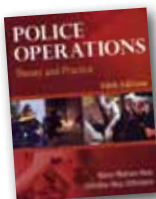
**Halecki, Oskar
Harbor, FL: Simon
Publications, 2000
Asukoht: SKA PPK
Muraste kool**

Raamatus on põhjalik ajalooline ülevaade Lääne tsivilisatsiooni piirialadest.

Police Operations: Theory and Practice

**Hess, Karen M., Orthmann,
Christine Hess
New York: Delmar Cengage
Learning, 2010
Asukoht: SKA PPK Paikuse
kooli raamatukogu**

Raamatus on tutvustatud politseitöö põhimõtteid ja tavasid, sealhulgas patrullitehnikat, administratsiooni poliitikat, teadusuuringuid jne.

Handbook of Fingerprint Recognition

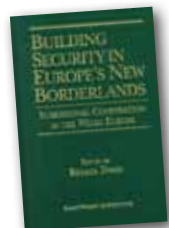
**Maltoni, David, Maio, Dario jt
New York: Springer, 2009
Asukoht: SKA PPK Paikuse kooli
raamatukogu**

Raamatus on kajastatud peamisi kontseptsioone, teemasid ja turvalisuse meetodeid, mis on seotud sõrmejälgede tuvastamisega.

Building Security in Europe's New Borderlands

**Edited by Renata Dawn
New York: EastWest Institute, c1999
Asukoht: PPK Muraste kooli
raamatukogu**

Raamatus on tutvustatud nii väliseid kui ka sisemisi tegureid, mis takistavad või soodustavad piirialade turvalisuse suurendamist Kagu-, Ida- ja Kesk-Euroopa ning Kaukaasia vahel.

Drugs in Perspective: Causes, Assessment, Family, In- tervention, and Treatment

**Fields, Richard
New York: McGraw Hill Higher
Education, 2009
Asukoht: SKA raamatukogu**

Raamat sobib inimestele, kes tegelevad uimastite kuritarvitamise nõustamisega. Raamatus on ülevaade narkomaaniaga seotud aspektidest ja probleemidest.

The Evolution of Interna- tional Security Studies

**Buzan, Berry, Hansen, Lene
Cambridge: Cambridge Univer-
sity Press, 2010
Asukoht: SKA raamatukogu**

Ülevaade sellest, kuidas rahvusvahelised julgeoleku-uuringud on muutunud mitmekesisemaks. On vaadeldud rahvusliku julgeoleku intellektuaalset ajalugu alates 1945. aastast.

Lugemisaasta 2010 üritused SKA raamatukogus

Lugemisaasta raames on aprillis ja mais toimunud järgmised üritused:

- 1) essee konkurss „Minu lemmikraamat“, millest võisid osa võtta kõik SKA töötajad ja üliõpilased. Essee konkursi võitis Epp Jalakas;
- 2) üritusel „Kantseliit 2010“ arutleti Peep Nemvaltsi juhtimisel ametikeele, keelenormi ja seaduse üle. Meelis Lainvoo

- esitles Oskar Lutsu „Kevade“ parendatud versiooni ning toimus elav ühisarutelu;
- 3) üritusel „Raamatu second hand“ jagati SKA kirjastuse vanemaid trükiseid. Igaüks võis tuua kodus seisma jäänud raamatud SKA raamatukokku ning neile leiti uued omanikud.

lugemisaasta2010

Summary

The heroes of this issue of Radar are bodyguards. The cover story „20 years, not one gram of routine“ tells us about Estonian personal protection service, which lately celebrated its twentieth anniversary. While a bystander may think that a bodyguard in Estonia simply performs its routine walking with the person under his or her protection, then such an imagination is as far from being true as cobblestones of Tallinn Old Town are from the Chinese Wall. „About one third of working time takes travelling together with persons under protection, whereas there are always new situations, new security team and new problems,“ says the Head

as medicine against insomnia, narcolepsy, but also against alcoholism. There is a very spread opinion, that GHB is safe in two antagonistic meanings: first, many users believe, that the substance does not create any addiction or permanent health damages; and second, that traces of GHB cannot be established from human organism and therefore it is not possible to be caught by the police. Nobody knows even approximately how many human lives this transparent, slightly salty and a little viscous fluid has taken. One may only guess, that cardiac stasis or tragic runn-off-road of quite a few young people have been caused by GHB overdose. The article „Fatal temptation – GHB“ tells us about two recent major court matters related to GHB.

From the plush costume of police mascot Lövi Leo steps out a passionate law enforcement officer

Paul Kriisa, who once thought that taking work home with oneself might cause

blowout. As Senior Constable he has been forced to amend his opinion, as it appears from personage story of Radar „A sheriff in lion's costume“. Having been a Constable for four years and being on his third year as Senior Constable Paul Kriisa is on opinion, that the most significant features in this profession are fair-mindedness, ability to communicate, interest in one's work and teamwork ability. A Constable must be a psychologist, a lawyer as well as a medical person. „I would compare my profession with that of an attorney,“ says the Head of the Region of Kiviõli Constable Station. „One must know all spheres – misdemeanours and criminal sphere. While, for example, criminal police mostly deals with criminal proceedings, then we also deal with legal issues as well as those related to local municipality. It is not possible to start looking for relevant legal provision from books, when necessity appears.“

of Personal Protection Bureau Mr. Andris Viltsin. „The job of a bodyguard is a possibility to get acquainted with different persons from near Lake Peipsi up to the White House. Each protected person is a new challenge.“ In the story one of the first Estonian bodyguards, Mr. Andres Harak, who in 1990s was a bodyguard of Mr. Edgar Savisaar, the head of the government at that time, recalls first years of the personal protection service and also some thrilling episodes. „The only certain thing was, that work started early in the morning. We never knew, when it would end,“ Harak says.

About ten years ago a chemical compound gammahydroxybutyrate or GHB, a small amount of which - about 5 milliliters - already creates intoxication, began to gather popularity among drug users in Estonia. This amount is one capful of plastic bottle - hence the nickname of the drink - cap drink. The compound has been used

